Ч. 181 (15.002). Львів, четвер 18. серпня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 "
піврічно . . . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Большевики нарушили перемиря.

Представник міністерства закордонних справ рішуче заперечив, будьтоби японські війська нарушили договір про перемиря стверджуючи, що це саме большевицькі війська нарушили договір про перемиря.

Комунікат каже, що 13. ц. м. ком. Літвінов склав на руки амб. Шіґемітсу протест, мовляв японський відділ зі 40 вояків посунувся коло 100 м. на совітську територію та заняв північний бік горбу Чанкуфен. Тому совітський уряд домагається, щоб японські війська відступили найменше на 100 м. від позицій, занятих перед підписанням перемиря. Якщоб Японія не погодилася на те, Совіти вважатимуть перемиря зірване Японією складаючи всю відповідальність за це на японський уряд. Амб. Шіґемітсу устійнив факт, що дня 12. серпня совітські відділи посунулися 80 метрів наперед від позицій, устійнених дня 10. ц. м. та почали копати стрілецькі рови і будувати становища під скорострілі у віддаленні 5 метрів від теперішніх японських позицій. Тому Шіґемітсу поручив секретареві японської амбасади в Москві Міякаві заявити директорові східного департаменту комісаріяту закордонних справ Міронову, що совітські запевнення про нарушення Японією перемиря зовсім безпідставні і що це совітські відділи перші перейшли поза устійнену лінію. З тієї ж причини японський уряд не може прийняти совітського протесту, спертого на фальшивих вістках. Опісля Міякава зложив протест на руки совітського уряду за нарушення Совітами перемиря додаючи, що японський уряд домагається від совітського уряду щирого виконання умовин перемиря.

Летунський пакт між Францією та Німеччиною?

Шеф штабу французького летунства ґен. Віємен прилетів до Берліна в год. 13.30 пополудні. На летунському майдані Штакен, прибраному німецькими і французькими праппорами привітав його французький амбасадор Франсуа Понсе з військовим та летунським аташе, ґен. Мільх і шеф летунського штабу ґен. Штумпф. Ґен. Мільх привітав ґен. Віємена в імени марш. Ґерінґа. Ґен. Віємен перейшов перед почесною четою й опісля був на сніданні в касині старшин летунського полку. В середу ґен. Віємен відвідав ескадру мисливських літаків ім. Ріхтгофена в Деберіц і фабрику літаків в Лайпціґу. Ґен. Віємен побуде в Німеччині до п'ятниці.

Політичні кола в Берліні переконані, що візита ґен. Віємена повинна довести до відпруження між Францією та Німеччиною. Здогадуються теж, що ґен. Віємен та марш. Ґерінґ обговорять справу летунського пакту між Францією та Німеччиною на зразок морського договору між Анґлією та Німеччиною.

Французька преса з вдоволенням підкреслює сердечну атмосферу приняття ґен. Віємена в Берліні і стверджує, що ґен. Віємен з марш. Ґерінґом порушать теж справу договору про обмеження летунських збroєнь.

Французький щоденник „Ексцельзіор", відомий зі свого зближення до міністерства закордонних справ і з висловлювання півофіційних поглядів Ке д' Орсе пише, що Німеччина хотілаб довести до порозуміння у справі **обмеження летунських зброєнь** і що завданням ґен. Віємена підготовити разом з ґен. Мільхом технічні справи, звязані з таким порозумінням. Французька прилюдна опінія вдоволена візитою ґен. Віємена в Берліні головно тому, що ця візита зійшлась із початком великих німецьких маневрів.

„Дойче Альґемайне Цайтунґ" пише, що в особі ґен. Віємена Німеччина витає представника французької армії, „з якою, як ми вже мали змогу нераз ствердити, **буде лекше дійти до порозуміння на площині взаїмної пошани і признання, ніж з деякими міжнародніми напрямками французької політики**". „Берлінер Таґеблят" підкреслює, що зустрічі з б. комбатантами завжди влекшували щире обговорення важливих проблем і що нині, коли світова преса алярмує про долю мира в Европі, **„ніщо не може бути кориснíще, ніж візита французького ґенерала в шефа німецького летунства"**.

Ультимат Москви до Чанкайшека.

Японська рада міністрів рішила на вчорашньому засіданні продовжувати без найменшого ослаблення воєнні, дипломатичні і господарські зусилля з метою дефінітивного повалення уряду марш. Чанкайшека, щоби створити новий режім у Китаю. Упадок міста Ганкав признала рада міністрів найважнішою метою. По інциденті зі Совітами під Чанкуфеном задумує японський уряд вести бої у Китаю інтенсивніше ніж досі, щоб опісля звернути відповідну увагу на Совіти.

Кореспондент токійського щоденника „Ніші-Ніші-Шімбун" з Гонкону повідомляє, що з Москви вернувся 14. ц. м. до Ганкав совітський амбасадор Луганець-Орельський і предложив марш. Чанкайшекові низку вимог у формі ультимату.

Совітський уряд висунув такі домагання: 1) Змобілізувати китайські комуністичні війська до оборони Ганкав; 2) Признати совітському військовому дорадникові вирішний ґолос у стратеґічній кермі воєнними операціями; 3) Втримати за всяку ціну Ганкав; 4) Признати рівномірну участь у воєнній раді в Ганкав комуністичним ґенералам і ґенералам центральної армії; 5) Марш. Чанкайшек зліквідує диктатуру не лише у військових справах, але також в інших ділянках. За сповнення цих вимог совітський уряд прирік марш. Чанкайшекові велику підмогу, у протилежному випадку перестане підпомагати Куомінтан.

Марш. Чанкайшек заявив, що відповідь дасть по нараді з поодинокими провідниками Куомінтану.

Чим Ви причинилися до звеличання Ювілею „Просвіти"?

ФРАНЦУСЬКА ГРА
в українській проблемі.

У наших руках останнє число „Бюлетина закордонних справ", дуже поважного журналу, зближеного до офіціяльних кол, де находимо прецікаву статтю присвячену українській справі. В дуже короткому часі — переповідаємо зміст цієї статті — французька публична опінія може бути поставлена перед доконаним фактом повстання української держави, яка щодо простору та числа населення хто зна чи не перевищатиме території та людности европейської Франції. Як відомо Франція є звязана на европейському сході ріжними договорами та умовами, одначе французька політика не може в ніякому разі легковажити собі українського чинника — цю свідому своїх національних бажань компактну, українську, патріотичну масу, що живе на тім відтинку Европи в ріжних державах та яка буде в практиці рішальним чинником в усіх східньо-европейських подіях. Ось така є провідна теза згаданої статті.

Подібні думки заступає нераз на сторінках радикально-соціялістичного щоденника „Ля Републік" відомий французький письменник та публіцист Пер Домінік та багато інших визначних французьких політиків.

Французи здають собі з того ясно справу, що схід Европи ферментує та переходить велику політичну еволюцію. Раз-ураз падуть у французькі вуха чутки про сильний український національний рух та про звязані з тим рухом безконечні розстріли і вязниці. Україна — цей світового значіння чинник у міжнародній політиці — є предметом щораз більшої уваги французьких політичних кол.

У нас є дуже поширений погляд, що Франції постійно залежатиме, щоб на сході Европи був одноцілий, політичний велит, очевидячки з московською командою, який шахував би німецькі плечі на випадок французько-німецької війни. Цього кольоса у ролі союзника мала бісмарківська Німеччина за собою — і тоді Німеччина була переможницею; цього кольоса не мала Німеччина Вільгельма II. — і тоді Німеччина була побита. Говорять, що націонал-соціялістична Німеччина, щоб раз на все знищити цю східну опору великодержавної французької політики в Европі, хоче поділити російську імперію на цілий ряд малих чи середньо-малих держав, які перестануть бути небезпекою Німеччині при кінцевій французько-німецькій розправі.

Можливо, що французам булоб вигідніше мати на сході Европи одноцільного та політично-сцентралізованого союзника, одначе французи надто великі реалісти, щоб вони домагалися чогось неможливого. Схід Европи є такий, як він є, а не такий як би його хтось хотів мати. Зате постійно залежить французам, щоб схід Европи був їм приязний. Коли наша княжна Анна виходила заміж за французького короля Генрика I., то вже тоді виразно зазначена була політична лінія Франції на Сході Европи. Це підкреслюють

всі французькі історики. Вона — ця лінія — ніколи не змінилася у самому принципі. Тільки, що реальна французька політика в бігу століть мусіла числитися з реальними силами на сході Европи — ми українці такою реальною силою не були, від полтавської поразки. Симпатії Франції та антанти до України вже підчас нашої національної революції ясно висловлювані у заявах їх представників у Києві, мусіли остигнути по берестейському мирі. І якщо нині щораз частіше обговорюють у Франції українське питання, то нема найменшого сумніву, що французи починають бачити в українцях реальну силу. Французька політична думка не хоче теж допустити, щоб українські симпатії були виключно пронімецькі — про це можна зовсім виразно нераз прочитати, а ще частіше почути у Франції.

У справі Закарпаття французи кажуть, що вони не допустять, щоб цей край, що лучить з собою держави Малої Антанти перейшов у мадярські руки. Про відносини в тій країні Франція є поінформована книжкою проф. Рене Мартеля „Ля Рютені сюбкарпатік" — „Підкарпатська Русь". Українську справу в Польщі обговорював недавно і то прихильно та річево щоденник „Л' Евр", орган зближений до премієра Даладіє. Є теж очевидно і ворожі нам в тій справі голоси, а „німецька інтрига" є при тій нагоді часто згадувана. Зрештою „німецька інтрига", це постійний улюблений коник протиукраїнської пропаганди у Франції. Однак доля хотіла, що цих інформаторів про українське „германофільство" почали підозрівати у Франції саме за... пронімецькі тенденції.

Офіціяльна Франція глядить нині на цілу східно-европейську, отже і на українську проблему згідно з політ. максимою: wait and see: чекати та глядіти. Коли, наприклад, деякі націоналістичні французькі кола жадали, щоб Франція зірвала пакт з СССР — тоді французька пресова агенція пустила в рух ось такий коментар: „Не забуваймо, що канцлер Гітлер продовжив з СССР рапальський договір і тому ми теж не маємо покищо ніякої причини зривати нашого пакту з СССР."

Нам, українцям, треба пильно стежити за тим зростом зацікавлення українськими справами у Франції. Наш самостійний український національний інтерес каже нам шукати собі приятелів у цілому світі. Факт, що в нашому культурному життю (літературі, малярстві, різьбарстві, журналістиці) щораз поважнішу ролю грають українці, які мали щастя чи то придбати високу освіту у париських наукових заведеннях чи перейнятися високою духовою атмосферою Франції, цей факт напевне чимало колись причиниться до франко-української приязни, якій не можуть стати на перешкоді наші симпатії для інших великих народів.

Юрій Студинський.

Теорія білих плям.

(Вакаційні рефлексії).

„Бляґа або пляґа" — говорить завжди мій знайомий старий денникар, коли тільки вхопить до рук ґазету з білими плямами. А як його питати, що значить це римоване дво-слово, відповідає завжди однаково: або хтось з „наших" набрехав, або цензура змеґальоманилась на пункті приналежности до білої раси, ет!..." І старий журналіст махає нервово рукою, а потім „гряде" на найближчий шинк і торощить „білу заразу". На докір цензорам і білим плямам!

•

Нагадую собі старого „перомана" майже щодня підчас теперішніх вакацій взявши в руки жмут „нових" ґазет, що їх привіз зіпрілий листар з пошти. Повторюю при кожній з них його слова, лише на „білу" на селі ніяково ходити. Не тому, щоб її не було. Хорони Боже, того дару всюди повно. Але тому, що навіть коли людина отут, на засокальському селі, заманджає до „спулдзельні" і хотілаб з людьми при скляночці бодай лихої лімонади посидіти, селяни обовязково зараз питають: „А що там у світі га? Як кажете, японец бє „наших"? А що германец?...

— Та хіба-ж ви з радія не знаете?!

— Ет... що там радіо. Воно каже одно, а роблять друге. Ви ж, конешно, ґазети почитуєте...

І ось вам добалакались. Що я їм покажу, білу пляму в цензурованій ґазеті? Щоб висміяли?

•

Біла пляма в ґазеті має свою історію, а ця з черги виплекала навіть свою окрему фільософію, фільософію білої плями, інакше кажу — чи білої небезпеки.

На жаль, не маю під рукою несконфіскованої історії преси і цензури. Без того годі спамятати прецікаві перипетії, що скоїлись коли-будь довкола тієї вічно ворожої собі двійки героїв: редактор та цензор. Тому й мушу загальновідомі факти заступати неконтрольованими, залишками з власної памяти.

Кажуть, що Наполеон ненавидів пресу, хоч умів писати гостро і блискуче. Кажуть, що він був найбільшим та найвникливішим цензором. І — мабуть не вийшов на цьому добре. Гадаю, що якби Наполеон був менше разів переможцем, менше конфіскував, а більше писав і редаґував світ не забув би так швидко малого капраля. А так Бальзак, чи Гюго довше пеститимуть людську уяву, ніж діла Наполеона, завойовника земель і... жіночих сердець. Кажуть, правда, що кожний старшина і майже кожний... цензор тішаться жіночими симпатіями, але і один і другий не повинні забувати, що добрий письменник ще й по смерти не виходить з рук, чи вірніше з будуарів гарного полу....

Батько французької преси — Ренодо був лікарем і — потайки — складав любовні поезії. Від жінок, особливо чужих, не міг відігнатися. Завдяки їхнім примхам і свому знанню та пересічній вимові зробив карієру. Першу життєву катастрофу мав через... цензора, з яким посварився за одну спільну знайому. Відтак збанкротував і вмер у вязниці. А й нині Ренодо — відомий кожному журналістові і кожному цензорові — речник і оборонець правди; тимчасом по цензорах — залишається разом зі зміною режіму, що їх інструує — найчастіше слід їхніх грізних олівців у старих річниках ґазети. А це замало, щоб перейти до історії культури.

•

Такі „рефлексії" приходять у голову при „читанні" вибіленої мов „польські плоти" (дотепер були лише такі дороги; за збаналізоване порівнання вибачайте) преси.

Візьмеш „Діло" біле, береш „Н. Час" — рябий, хапаєш за чужі щоденники (очевидно з перед 5-ох днів) — а там на дві методи: в тих, в яких нема і не варто нічого читати — чорно, в усіх інших — біло. Як в зимі, або як у білій гарячці. Не дурно сміливий редактор з Вильна Мацкевич розмірковує над термометрами...

І так нема що читати, хоча бідні журналісти, що лишилися у спеку по редакціях — ті терпеливо й „мовчазно - віддано" запихають усі шпальти, щоб — як певно шляхотно думають — люди на вакаціях не нудьгували. Та з тією людською, і тимбільше вакаційною психольоґією ніяк не дійдеш до ладу.

Лежить собі гурт таких нероб на соші і „чекає на нову ґазету". Нарешті приходять за стар. Є ґазети! Беремо, читаємо, а там — білі плями.

Всі відкладають пресу на бік (за винятком одного старшавого пана, що переглядає рубрику матримоніїв) з погірдливим жестом рас — мовляв — нема що читати.

А жінки зараз до чоловіків: „найцікавіше видно конфіскують. Я й казала, що тепер не варто дурно платити за ґазету. Можеб ми не виселяли передплати. Мені цілкои вже стоптались пантофлі.... Зрештою „Światowid" раз на тиждень вистарчить" і т. д. і т. д...

А редактори десь там головами крутять, руками помахують....

•

P. S. Передайте ласкаво Хв. Адміністрації, щоб стримала ґазету. Сюди, за Сокаль приходить „Діло" раз на тиждень табунами і то ще ціле, тільки віддертими сконфіскованими частинами....

Р. Гучкалович

„Спортова імпреза на Лємані".

(Від нашого кореспондента).

Женева, дня 10. серпня 1938.

Спорт став орґанічним складником нашої цивілізації. По тисячах років вертається світ до ідеалів старої Гелляди. Сила, вправність, витревалість, швидкість змислів і крицева воля здобувають не меншу пошану ніж подвиги людського інтелекту. Молода данка, що за 44 год. переплила 60 км. від Швеції до Німеччини, чотири німецькі альпіністи, які перші вибрались на північний шпиль Айґеру, мистці копаного мяча, боксу, ситківки і т. ін. здобувають славу не меншу ніж кінові зірки; їх витають голови держав і преса присвячує їм цілі шпальти. Поза тою безмежною віддалею, яка істнує поміж античним спортом і його сучасними нащадками, їх таки єднає спільна моральна основа, воля і рівність змагунів. У старій Греції невільників виключили з олімпійських ігрищ, у нашій добі виключили совітських підданців з інтернаціональної спільноти спортовців. І цілком слушно. У ріжних країнах молодь, виплекана спортом, має ріжні національно-політичні ідеали, але на структуру і розвиток спорту вони безпосереднього впливу не мають. Кожна европейська держава підтримує ті чи інші галузи спорту, впливає навіть часом на напрямок його розвитку, але спортовці не відчувають на собі примусу, засад вільного змагання ніхто не накидає і не нарушує. Цілком інакше виглядає справа „фізкультури в СССР. З нагоди цьогорічної традиційної маніфестації совітських „фізкультурників" у серці СССР у Москві, писала більшовицька преса про „рух молодих патріотів" впроваджуючи новий термін „совітського патріотизму" і до спортової ідеольоґії. Секретар ЦК комсомолу Косарйов пояснив, що комсомол кермує „фізкультурниками" відповідно до потреб червоної армії. В цілому світі тренування молоді причиняється до вищої боєздатности військових кадр, що з тієї молоді складаються. А проте ніхто ніде ніколи не проголошував спорту знаряддям військової сили.

Швайцарія є справжнім раєм літнього і зимового спорту. Гори, озера, загідне підсоння і чудові шляхи дають безмежні спортові можливости для місцевого населення і для відвідувачів з усіх закутків широкого світу. Особливо жвавий туристичний рух дає змогу Швайцарії уряджувати і дуже коштовні інтернаціональні змагання, в яких спортовці можуть показати свій хист в опануванні машин, що ввійшли у сферу модерного спорту. Три дні від суботи до понеділка відбувалися в Женеві перегони моторових човнів, ріжних розмірів і конструкцій. До тієї імпрези Женева пильно готувалась кілька тижнів. На побережу Вільсона, напроти старої палати Ліґи Націй виринула залізна вежа з величезним перегоновим годинником, голосником та ...

ви знарядами потрібними для кермування перегонами, а під нею простягалися трибуни для почесних гостей і преси. Вздовж цілого шляху перегонів стояли тисячі стільців і лавок для тих, що мали змогу заплатити 3—4 франки; хто ж, що не мав багато більше як франк на квиток, мусів стояти у смузі відмежованій штахетами на сиглі на травниці в парку Мон-Репо. Інші сиділи подивляли перегони здалека. Кришталеві води Леману показалися ще не досить чистими для складних перегонових човнів, для яких може бути небезпечною і звичайна тріска на шляху їх несамовитого гону. Отже прибережне населення дістало суворий, хоч і зайвий наказ не кидати ніякого сміття до води: культурні люди ніколи цього не роблять. Такі самі суворі накази видано всім, що могли вибратись на озеро недалеко місця перегонів. Доказом послуху для тих приказів служить факт, що ніхто не потерпів ніякого лиха за ввесь час перегонів.

Вже два дні перед початком перегонів заграли мотори човнів, чутні здалека навколо побережжя. Власники перевірювали машини і знайомилися з тереном перегонів. Нарешті прибув сер Малькольм Кемпбел, власник „Блакитного Птаха", світовий рекордист швидкости моторових човнів. 2. вересня м. р. осягнув він 208 кільометрів на годину і мав намір осягнути на Лемані 215 км., як сам заявив представникам преси, що зуміли дістатися до нього, коли він з своїми інжинірами і техніками перевірював свою безконкуренційну машину. На просьбу президента організаційного комітету він відкрив перегони зробивши повним ходом два кола по водній арені. Враження несамовите від такої машини, що летить немов понад поверхнею води. Зрештою цей „птах" збиває такі хвилі і піну, що його за ними ледви видно. У перегонах брали участь човни категоріями відповідно до їх ваги, сили машини, кількости потрібної бензини і т. і., групами від 3 до 8 одиниць. Особливо чисельні були човни з позабортовими моторами ріжних систем. Ці мотори здобувають тепер щораз більшого розповсюднення завдяки своїй практичности і розмірно невеликій кількости уживаної бензини. Їх можна знімати і накладувати на кожний човен, відповідно пристосований для цього. Хибою їх, не стільки може для власника, як для оточення, є шум, чи радше рев, які вони видають, особливо при швидкій ході. Пів тузіня таких човнів при перегонах в еліпсі приблизно на 2 кільометри довжини просто оглушують глядачів. Розміри цих човнів зведено до мінімума, необхідного, щоб вдержати мотор і спортовця на воді. Так само доведено до мінімума і площу тертя човна об воду, чи спротив води його рухові. Тому ці човни не пливуть властиво, а скачуть по воді, висуваючись на дві третини з неї при швидкій ході від 67 до 110 км. на годину, в залежности від сили машини і конструкції човна. Але багато залежить і від вправности та відваги самих керманичів. Кожний з них намагається вдержати найбільш внутрішню, себто найкоротшу лінію видовженого кола і стяти поворот під найбільш простим кутом. Очевидно, при цьому грозить небезпека перевернути човен чи вдаритися з противником. Випадки одного і другого роду трапились і при женевських перегонах. Лиха при тім жодному змагунові не було. Вони мають на собі ратунковий пояс. Човен має напереді герметично закритий порожній переділ, який не дає йому піти на дно. Але про перемогу по втраті навіть кількох хвилин при такій катастрофі нема чого й думати. Той самий наслідок має і найменша хиба чи перерва у праці машини. У перегонах здобули італійці 12 перемог, французи 11, швайцарці 3 і Англії припала одна. Гарна погода сприяла перегонам, що притягнули чимало чужинецьких глядачів, що при сучасній кризі туристики мало для Женеви велике значіння. Штучні вогні та бенкет, в якім взяли участь чужинецькі дипльомати і женевські достойники, закінчили цю інтернаціональну імпрезу.

М. Данько.

Від Буга до Ікви.

(Враження з мандрівки).

(Докінчення).

ПОЧАЇВСЬКА ЛАВРА ЗДАЛЕКА.

Вперше побачили ми Лавру в Кремянці з гори Бони. У сизій далечіні на узгірю майоріли зариси веж, легкі мов мрія, мов привид, вичарований з прозорих хмаринок і мряки. Це було для нас як зов простору, що не дозволяє мандрівникові довго затримуватися на одному місці. І ми скоро покинули в зелений кітловині Кремянець, що своїми краєвидами так дуже нагадував нам наші карпатські міста. Веселим пружним маршом через гору, через Чорний Ліс, через молодий гайок і запашне поле виходимо на дорогу, звідки знову замаячіла перед нами Почаївська Лавра. Гора й обриси веж набирають уже виразности, стають чимсь конкретним. З кожним кільометром ростуть граціозні будівлі, прибувають щораз то нові подробиці, але за якийсь час дорога сходить униз і обрій пустіє. Сумніє від цього поле, хоч подавньому пахне гречка, бренять пчоли, а при дорозі, цвите буркун, остріжка й дика конюшина. Години довжаться. Час до часу перешумить попри нас авто, погірдливо сипне в очі піхотинцям курявою й самопевне своєю швидкістю зникне у віддалі. На щастя по дорозі ліс з густими сплетами молодої грабини. Відсвіжені його холоднуватими затінками не відчуваємо, як кінчиться чудова лісова алея з зеленим склепінням над головою. А за лісом аж пристаємо від захвату. Знову Лавра, але якаж могутня у своїй красі! В першій хвилині здається нам, що перед нами ожила одна з ілюстрацій київської Печерської Лаври. Особливо найвища вежа з золоченим дахом така нам знайома з київських краєвидів. А одна з церков, найкраща між усіми, яка дуже схожа з нашим, львівським св. Юром.

Усі церкви й будівлі, підперті здолу зеленим валом дерев зливаються в одну цілість і роблять величаве враження. Ціла околиця набирає від цього якогось іншого вигляду, іншого значіння й здається, що тут під опікунськими крилами отих чудових церков панує якийсь безперервний святочний настрій. Поля видаються кращі, більше плодючі, люди ліпші, ласкавіші для себе.

Заливлені у прегарну картину швидко доходимо до містечка й незабаром ми за лаврськими воротами.

В УСПЕНСЬКОМУ СОБОРІ.

Між деревами, мов у парку, церкви. Перша праворуч від входу з круглою, на жовто помальованою банею — це церква св. Трійці. Чимсь чужим віє на нас від її московсько-византійської архітектури. Зверхній малюнок над її входовими дверми вражає браком якогонебудь мистецтва.

Посередині лаврських будівель величаве дзвіниця, якої вежу видко далеко на всю околицю. Ідемо дальше, просто до камяних сходів, щоб передовсім оглянути церкву, що так нам нагадує св. Юра. Це Успенський Собор, побудований при кінці 18 ст. Василіянами. (Недаром нагадує св. Юра!) Церква відчинена, бо саме щось правлять. Входимо до середини

Д. І. 3

Чому Наполеон оминув Україну?

(Докінчення).

Одначе Наполеон не використав до кінця своїх зусиль на Україні. Чому? Тут ми можемо оперувати лише гіпотезами, і можливо, що Борщак не погодиться з нами. Бо нам здається, що Наполеон не був певний у глибокій реальности українського національного руху. Тенденції цього руху не здавалися йому досить ясними і досить рішучими. Чи не був тоді український рух почуттям мало поширеним у народі, яке знала лише дуже мала еліта і яке селянські маси відчували тільки в неґативній формі ворожнечі до москалів, але без ідеольоґічної глибини і без якогось конструктивного характеру? Нехай вибачать нам цю нашу особисту гіпотезу. Може вона не зовсім точна. Вона у всякому випадку, дає єдине можливе пояснення трохи загадкової поведінки Наполеона".

До цієї самої теми професор Мартель кілька місяців пізніше вернувся ще раз, присвятивши у березневій книжці відомого славістичного часопису „Ле Монд Сляв" 15 сторінок петиту книжці Борщака. З цієї довгої рецензії найавторитетнішого славістичного журналу у світі, необхідно подати текстуально висновок Мартеля, що є одним із постійних співробітників паризького журналу.

„Перечитуючи ці давні сторінки про минуле, зазнаєш дивного враження. Здається, що всі ці пляни, всі ці проблеми, що їх ми подали вище, ми бачимо тепер у зовсім анальоґічній формі, у виразах та зворотах, дуже близьких до писань наполеонівської доби. Але ці писання належать вже не французам і вони не у французьких журналах та ґазетах. Україна залишається предметом великої політики. Але вже не до Франції звертає Україна свої очі.

Нема в цьому чогось неприродного. Коли нарід, дуже великий нарід, бо він має більше ніж 40 міліонів, не дістав ще місця, на яке він уважає, що має право, змагання цього народу, його надії або коли хочете, скажемо, його мрії використовують ріжні протилежні політики. Це є карта, якою грають, сила, яку визволяють, щоб розчленити цілість, поділити цю цілість; людський чинник, яким кермують задля еґоїстичної мети, бо хто, будь ласка, в наші часи турбується про лицарський ідеал?

„У цій грі кожний знає про що йде річ. Коли нація віднайшла свою національну свідомість, коли це почуття перейшло від еліти до маси, тоді вона вже виграла справу. Їй залишається тільки чекати на годину визначену долею. Чекаючи, вона прийме кожну допомогу, яку зустрічає. Вона добре знає, які ці допомоги еґоїстичні. Але це байдуже. Важливі тільки наслідки. Приходить заверюха в Европі, переділ територій, байдуже який буде кінець боротьби, — нарід, яким грали протилежні сторони, заанґажовані в заверюсі, кінчає тим, що тріомфує. Він визволиться тоді не тільки від своїх колишніх ворогів, але головно від своїх нових друзів, яких він здивує своєю невдячністю. Кінець цього всього може бути цікавий".

Професор Мартель, пишучи в журналі, що де в інших справах має іноді офіціозний характер, у вищенаведеному фраґменті не поставив крапок над „і" і обмежився лише натяками. Але ці натяки наш читач, певно легко розгадає. Ми правда не зовсім згідні зі шановним автором, що „очі України звертаються до Німеччини", але коли приняти навіть такий погляд, тоді треба признати, що професор Мартель дав надзвичайно слушну формулу фальшиво інтерпретованого (нпр. поляками) „германофільства" українців, про яке так голосно час до часу твердять ріжні наші приятелі.

Професор Мартель має рацію. Якби навіть прийшла така міжнародня констеляція, при якій Німеччина в той чи інший спосіб причинилася би до відновлення української національної держави, то можна бути певним, що ця держава не буде залежати ані від Німеччини, ані від якоїсь іншої держави, бо український нарід хоче бути сам господарем на своїх землях. Зрештою все те, що сталося на Україні в 1918 році є запорукою, що Україна не піде під нічию геґемонію, якої нема чого лякатися.

І вже від першого кроку всміхаємося від припливу радощів, тільки тут сонця й блакиті. Здається, начеб уся краса наших піль увійшла під склепіння церкви. Який добрий і ласкавий мусить видаватися вірним Бог у цій святині.

Охолонувши від першого враження, починаємо розглядати все подрібно.

Праворуч вівтар, під яким відтиск ноги Пречистої Діви, що — як кажуть — колись зявилася тут пастухам. По стінах церкви безліч, вони просто переладовані малюнками біблійного змісту. Малюнки на стінах головної нави представляють цілу низку чудес, що — як кажуть — доконувалися при чудотворній іконі Почаївської Божої Матері. Їх мистецьке виконання назагал на доволі низькому рівні. Позитивне враження викликує церква своєю архітектурою, загальною кольористикою, гарним іконостасом.

Хочемо побачити чудотворну ікону, але нема кого поспитати про неї, бо всі ченці, що в церкві, зайняті відправою. При одному з вівтарів звертають нашу увагу мощі святих, що уміщені тут у металевій скриньці за склом. Розглядаємо кусники хресного дерева, мощі св. Олександра, св. Варвари... аж раптом чуємо чиюсь руку на плечах і поспішний шепіт:

— Ідіте, прідожітесь до ікони!

В першій хвилині не розуміємо, про що йде й чого хоче від нас старенький, бородатий послушник. Але відвертаємося до іконостасу й бачимо, як поволі на шовкових шнурах спускається вділ мала, металева ікона. Підходимо ближче, де стоїть гурток вірних у молитовному скупченні. Деякі з них видно зворушені. Якась пані виймає хустинку й дискретно втирає очі, побіч неї сільська жінка, не вяжучись зовсім, дає волю сльозам. Вірні падуть навколішки, віддають поклін Богородиці й по одному підходять цілувати ікону. Робимо те, що й усі та доторкаємо чолом зимного металю ікони. Тільки кілька латинських священників, не наближаючись стоять поза балюстрадою й пильно приглядаються цілій церемонії. Ікона поволі підходить угору й затримується високо над іконостасом.

Відправа скінчена. Люди розходяться.

Старий послушник смішно малого росту човгає по церкві тяжкими чобітьми й похитуючись з боку на бік, наближається до брами. Треба й нам виходити.

Перед церквою приковує наші очі чудовий величавий краєвид. Яка грандіозна ширина обріїв, який безмір простору! Аж віддих запирає, як від наглого припливу вітру, здається, груди не всилі витримати такого напору, хоч повітря винятково спокійне. Око нічим неспинене біжить свобідно далеко на південь аж там, де мріють вежі підкаменецького домініканського „кляштору". Стоять напроти себе дві святині й через безмежжя піль переглядаються з собою. Хоч віддалені від себе простором, культурою, духом, але близькі культом Марії.

Сонце поволі спускається вділ і зникає за обрієм. Блакитня віддаль забарвлюється злегка фіолетом. На заході довго ще стоїть кровава заграва. Вечірний холод пригадує нам, що за плечима ніч і що треба подбати про своє приміщення.

ВРАНЦІ.

Ночуємо добре в лаврському готелі, а ранком перед шестою ми знову в Лаврі. Маємо в пляні розглянути околицю з вежі дзвіниці. Дзвіниця саме відчинена. Вибігаємо на сходи. На котромусь із поверхів два підростки в чорних рясах тягнуть за шнур дзвона. Вітер свавільно розвіває їх довге до рамен волосся, шарпає полами ряси і вдарившись об стіни, отворами дзвіниці виносить на поля металічні звуки. Виходимо на сам верх. Краєвид ще могутніший, ще більш розлогий, як той, що оглядали вчора. На півночі у віддалі синіють верхи кременецьких гір, довкола ниви, під ногами збитою отарою міщанські домики. Дзвін стихає, пора на діл. У церкві вже правлять. Співає лиш кілька монахів, але голоси їх зісціювані й доспроювані до себе, то зливаються в одному тоні, то розходяться чудовою гармонією акорду. В хорі спеціяльно вибивається низький, глибокий бас, що ним співає молодий, головусий хлопець у рясі. Хвилинами здається, що це співає не людський голос, але грає якийсь звучний інструмент. Поруч нього дзвінкий сильний альт. Змагається, хоче дорівняти іншим голосам, врешті віднаходить свої тони й на них творить власну мелодію. Це хлопця з рожевими щоками в обрамованні ясного волосся. Чернечий одяг дивно контрастує з його молодістю, з його хлопячою, невирослою ще поставою. Голоси деяких богомольців долучуються до хору, скріплюють його, не псуючи гармонії. Інші моляться, найбільше пара старенькіх — дідусь і бабуся. Обоє замашним рухом раз-у-раз хрестяться й упівголос шепчуть свої „отченаші".

По відправі вірні йдуть ще помолитися до мощів св. Иова Залізо, що спочивають у саркофагу на тому місці, де колись жив у печері цей праведник. Знову побожні співи, молитви, поклони. Здається, ціле повітря Лаври пересякле людськими молитвами; кожний її камінчик вишовганий колінами побожних богомольців, що йдуть тут безконечною чергою від століть.

ЧУЖИЙ СВІТ.

Перед відходом з Лаври оглядаємо ще найбільшу по Успенському Соборі церкву св. Тройці, що сильно не гармонізує з цілістю лаврських будівель. Внутрі церкви та сама московська „казьонщина", що і в її зверхньому виглядї. Архітектура томить своїм тягарем, малюнки понурі, непривітні й до скучности одноманітні. Похмуро дивляться святі іконостасу, постававши в ряд, як на „стройсь", у кожного та сама голова й той сам рух. Грізно споглядає Христос, а навіть обличчя Марії звичайно таке добре й лагідне, тут суворе й неприступне. В такій церкві хіба люди не розмовляють з Богом, тільки мовчать і слухають. Чимскоріше виходимо з цього місця, що мало нагадує нам Божий дім.

Але в Почаївській Лаврі не тільки цей зразок чужого будівництва вражає дисонансом душу українця. Незрозумілий, а то й болючий для нас той сильно вкорінений російський дух, що панує тут на кожному кроці. Ченці переважно вживають російської мови, в найкращому випадку російсько-української мішанини. Російська мова є тут все ще тією упривілейованою мовою, як колись перед літами. На інформативних таблицях польські і російські написи. Нема тільки мови тих людей, що сотками тисяч заливають щорічно лаврські церкви.

...На городі Лаври сонце й вітер, за її розлогими садами поле та простір. Час у дорогу!

ПОВОРОТ.

Незабаром ми вже на битому шляху, залишивши за собою церкви, побожні співи, молитовний шепіт, ченців у чорному, — той цілий незвичайний і замкнений у собі світ, могутній та невразливий на те життя, що рвучкими ріками пропливає поза його мурами.

По південному марші останній етап мандрівки: залізний двірець, рейки, поїзд. За вікнами вагону у швидкому бігу чергуються з собою пократковані загонами поля, гаї, села.

Ось вже Галичина.

Прощай Волинська Земле! Наше знайомство не повинно закінчитися на цій першій короткій стрічі. Багато добрих хвилин завдячуємо тобі. Колись у днях, що вийдуть із сховку майбутнього, ми знову зустрінемося. Ти з пряним запахом своїх розлогих піль і з багатогранною душею своїх людей, ми з широко відкритими очима і з памяттю, що невсипуще відчуває кожний твій прояв.

З. Савч.

——o——

Справа виселення з Гриньок.

ВІДПОВІДЬ УРЯДУ НА ІНТЕРПЕЛЯЦІЮ ПОСЛА Д-РА БАРАНА.

З кінцем березня ц. р. посол д-р Степан Баран вніс у соймі інтерпелюцію до міністра внутрішніх справ і міністра віроісповідань та освіти в справі виселення з громади Гриньки, кременецького повіту на Волині, пятьох тамошніх громадян у звязку з навертанням на римо-католицизм тамошніх українських православних селян та в справі шиканування українського православного населення згаданої громади. В інтерпеляції виказано, що виселені з Гриньок селяни зовсім непричасні у зневаженні портретів достойників держави в народній школі в Гриньках 17-го жовтня 1937 р., що дало почин до репресій і широко нині відомої „місійної акції" в користь римокатолицтва. Їх виселили тому, що були свідомими українцями і як такі стояли на перепоні для згаданої „місійної акції", що її веде КОП і війт Стадніцкий.

У відповіді на цю інтерпеляцію пос. д-р Ст. Баран дістав письмо мін. Складковського, яке подаємо в цілости в українському перекладі:

До Пана Маршала Сойму.

У відповіді на письмо з дня 2. квітня 1938 р. L. P. IV. 240/PP. маю за шану переслати в порозумінні з Паном Міністром Віроісповідань та Публичної Освіти відповідь на інтрпеляцію посла д-ра Степана Барана в справі виселення з простору прикордонної полоси на час трьох літ на підставі ст. 6, уст. 3 розпорядку Президента з дня 23. XII 1927 р. про границі держави (В. З. Р. П. ч. 11, поз. 83 з 1937 р.) волинським воєводою розпорядком з дня 15-го березня 1938 р. №ВРО — 10/38 з громади Гриньки, волости Ланівці, повіту Кремянець, селян: Кипріяна Дубового, Гаврила Цимбалюка, Мусія Зиска, Євфима Гаврилюка й Остапа Зиска, тамошніх постійних мешканців — як теж у справі шиканування православного українського населення згаданої громади унеможливлюванням йому слухати богослужень в тамошній православній церкві та відібранням особистої виказки і перепустки православному парохові і деканові в Ланівцях о. Малюжинському, до якого парохії належать православні вірні громади Гриньки; цю інтерпеляцію приняв сойм на 81-ому засіданні в дні 31-го березня 1938 р.

Населення громади Гриньки в числі 113 мешканців внесло дня 15-го листопада 1937 р. подання до повітового старости в Кремянці про виселення з громади, що лежить у прикордонній полосі, кільканадцяти агітаторів, між ними і згаданих в інтерпеляції.

Просьба населення мала безпосередній звязок з подіями в дні 17-го жовтня 1937 р. в Гриньках, де зневажено портрети найвищих достойників держави. Ті події насвітлив я подрібно у відповіді на попередню інтерпеляцію в справі переходу православних українців навроди на римокатолицизм, пересланої на руки Пана Маршала письмом з дня 25-го березня 1938 р. № РИ 10/8/1.

Вичислені в інтерпеляції мешканці громади Гриньки були провідниками протидержавного руху, а їх діяльність загрожувала безпеці і оборонним інтересам у прикордонній полосі. У звязку з тим волиський воєвода рішенням з дня 15. III. 1938 р. № ВРО — 10/38, виданим на підставі ст. 6, уст. 3 розпорядку Президента Річпосполитої з дня 23. XII. 1927 р. про границі держави (В. З. Р. П. ч. 11, поз. 83 з 1937 р.) заборонив їм мешкати і перебувати на просторі прикордонної полоси на час трьох літ.

У наведених умовинах не бачу ніяких причин, щоб відхилити згадане рішення волинського воєводи.

Щодо замітів інтерпелянта, начеб православному українському населенню громади Гриньки унеможливлювали слухати богослуження у тамошній православній церкві через відібрання особистої виказки і перепустки православному парохові в Ланівцях о. Малюжинському, стверджую, що вони оперті на помилковому представленні справжнього стану [illegible] о. Малюжинський має граничну перепустку, [illegible] йому виставило повітове староство в Кремянці і на основі якої може в Гриньках перебувати і свобідно порушатися.

Місцева влада не робить о. Малюжинському ніяких труднощів у виконуванні душпастирських обовязків, хоча село Гриньки односторонним актом духовної влади дня 27-го [illegible] 1937 р. відділено від парохії в Грибовій і прилучено до Ланівців. Це незгідне з обовязуючими у цій справі правними постановами, і [illegible] 9-ою точкою Тимчасових постанов про відношення Уряду до православної Церкви, [illegible] вимагає при зміні границь парохії попереднього порозуміння з Міністром Віроісповідань та Публичної Освіти. Супроти браку такого порозуміння село Гриньки можнаб вважати приналежним до парохії у Грибовій і місцева влада була би в праві відмовити о. Малюжинському виконувати там духовну юрисдикцію. — Пунс Славой Складковський, міністр.

Що до справи о. Малюжинського в інтерпеляції посла д-ра Барана подано докладно [illegible] і серед яких обставин не допущено його до відправи богослужень у Гриньках та відібрано йому справді на якийсь час перепустку на побуту в Гриньках, зробили це органи КОП. Цю подію, що справді трапилася, у міністерській відповіді довсім промовчали, а вона якраз була основою інтерпеляції посла д-ра Барана [illegible] но о. Малюжинського. Що до виселених [illegible] згадати, що вони — господарі-селяни — [illegible] ніякої протидержавної агітації і досі ніколи не були карані, були тільки як свідомі українці невигідні для декого зі сучасних „місійників".

З природи і життя.

Половий добір у звірят.

Звірята мусять важко боротися за своє істнування. Природа для них немилосерна. З цієї боротьби виходять переможно тільки звірята найкраще пристосовані до обставин, серед яких їм приходиться жити. Це полягає на тому, що звіря пристосовує свою будову тіла, спосіб життя та звичаї до даних умовин життя. Діється це головно через т. зв. природній добір звірят, що відограв і відограє велику ролю в розвитку звіринного і також рослинного світа нашої землі.

На чому полягає природній добір?

Це природне пристосування звіряти до умовин, серед яких воно живе, полягає на тому, що у звіряти виступають на перший плян і розвиваються ті дідичні прикмети, які дають йому змогу перетривати серед даних життєвих обставин. Коли звіря не зуміє розвинути в собі здібности приноровитись до обставин, серед яких живе, воно звичайно вигибає. Так повстали і розвинулися в багатьох звірят усякі прикмети, що причиняються до їх безпеки, охорони чи влекшують їм здобути поживу. Інші звірята, що не зуміли розвинути у себе подібних прикмет, які вможливлюють і влекшують їм життя, вигинули і належать до історії.

Зразком такого природного добору прикмет є нпр. мотиль калліма, що має крильцята подібні до листка дерева. Інший приклад це жирафа, що має довгі ноги і шию, що вможливлюють їй зїдати листя з високих пальм. Таксамо і шкаралупа черепахи віддає їй велику прислугу як охорона безборонного звіряти перед ворогами.

Одначе не все у звіринному світі діється так ідеально. Багато звірят не позбулося ще багатьох прикмет, що послаблюють їх життєздатність. Ось нпр. доросла жаба, що має характер сухопутнього звіряти, (такого, що живе на суходолі), має шкіру, що не зносить посухи. У сухому середовищі жаба гине. Вона звязана тісно з водою і мусить жити тільки близько води, тимбільше, що тільки у воді може вона складати свої яєчка. Тому і життєвий інстинкт жаби тягне її туди, де є вода.

Штучний добір прикмет у звірят.

Наука про дідичність знайшла свій початок у ствердженні, що нпр. пес родить завсіди пса, корова корову і т. д. Далі батьки з одної раси бульдогів родять дітей бульдогів, ямники — ямників і т. д. Коли приглянутися цілим поколінням звірят видно, що навіть такі подробиці як форма лобини, довжина хвоста, барва шерсти та ін. переходять від батьків на потомство.

Коли люди спостерегли, що звірята дідичать прикмети своїх батьків, почали це явище використовувати. Годуючи домові тварини вони звертали увагу на ті прикмети, які їм були найбільш хосенні, як нпр. плідність, обильність і добра якість молока в корови, мясо, товщ та щетина у свині, у коня витривалість на труди та скорий хід, у крілика мясо та шерсть і т. д.

Годувальники звірят вибирають відповідно до того таких самців і такі самички, які їм під наведеними оглядами відповідають, а потомство так вибраних звірят переймає від батьків їх прикмети. За кілька поколінь можна у тих звірят сильно зміцнити бажану прикмету.

Так нпр. виховано багато відмін голубів, що нераз дуже ріжняться між собою. Усі вони походять від диких голубів, тільки годувальники висунули в них на перший плян деякі їх прикмети, осягаючи наприклад, через відповідний добір самця та самички бажаний хвіст, довгий чи короткий дзьоб, гортанку тощо. Інші звернули увагу на скорість лету голубів і внаслідку маємо рід т. зв. почтових голубів, які визначаються знаменитою орієнтацією в просторі та швидким летом, що доходить і до 1 км. на мінуту. Завдяки цим прикметам вживають їх, головно в часі війни, до скорої пересилки вісток.

Саме ці блискучі вислідн дослідів над половим добором голубів і внаслідку спромога дістати чи висунути на перший плян через такий добір бажані дослідником прикмети, надхнули славного дослідника у тій ділянці Дарвіна до його дослідів над дідичністю половим добором.

При помочі цього т. зв. штучного добору людина розвиває у звірят та рослин прикмети корисні чи милі для себе, коли природній добір розвиває прикмети корисні для самого звіринного чи рослинного орґанізму. І саме завдяки вищезгаданим обсерваціям і дослідам маємо нині так багато витворених штучно звіринних (всякі раси псів, голубів, котів, птахів і т. п.) та рослинних (усякі відміни квітів) форм, і як кажуть дослідники цієї справи, шляхом штучного полового добору в майбутньому можна буде витворити ще неодну ростинну чи звіринну відміну, про яку нам тепер і не сниться.

ПРО ЛЮДСЬКІ НІГТІ.

Нігті, що покривають вершки наших пальців, це не лише залишок з прадавніх часів, коли первісна людина подібно як звірята вживала їх до оборони і розшарпування добичі, — вони мають і нині важне значіння для людини.

Охорона пальців.

Одно з найважніших завдань нігтів людини — це охорона перед зимном, яку вони дають кінчикам пальців, що є найдальшими від серця частинами тіла. Кров, що доплнває до кінчиків пальців, вже значно охолоджена. Одночасно кровоносні судини пальців дуже тонкі і тиск та обіг крови в них дуже малий, а це теж збільшує вражливість кінців пальців на холод і влекшує їх відмороження.

Ніготь збудований з роговоі субстанції, що є лихим провідником тепла, себто не перепускає тепла, і тому він хоронить кінець пальця перед зимном. Крім цього нігті — це немов малі панцирі, що хоронять пальці від малих ушкоджень. Дуже важне значіння мають нігті і для зимного дотику, бо при доторку чи обмацуванні якогось предмету подушечки пальців присуваються до нігтів.

„Жалоба" під нігтями.

Багато людей тримає свої нігті нечисто і тому під їх горішнім рубцем назбирується усякий бруд, що виглядає немов чорний жалібний рубець на посмертній клепсидрі. Звідсіля і насмішлива назва такого рубця бруду „жалоба".

Колись у старинних народів був, що правда звичай запускати на знак жалоби по близькій людині довгі нігті, за якими звичайно назбирувалося багато бруду, але тепер такого звичаю вже нема, та все-ж зустрічаємо багато людей, що носять таку „жалобу", хоча їх близькі втішаються найкращим здоровлям.

Небезпека за нігтями.

„Жалоба" за нігтями це не тільки особиста справа даної людини, це — як слушно кажуть гігієністи — справа суспільної ваги, бо вона загрожує здоровлю цілої суспільности.

І так нпр. у бруді, що міститься за нігтями, находили нераз яйця глист. Якщо людина з брудними нігтями працює як кухар чи кельнер у ресторані, тоді гості легко можуть дістати на обід порцію глист. Таксамо не можна собі уявити нпр. хірурґа з брудними нігтями, бо по його операціях прийшлоб напевно до заказження крови.

Таксамо до примітивних правил гігієни належить втримувати в чистоті нігті пальців ніг, бо в бруді, що міститься за ними залюбки осідають лярви бліх і така людина стає потім розсадником цих немилих і докучливих сотворінь.

Нігті у сільських звичаях.

Один дослідник гігієни серед сільського населення запримітив, що в деяких околицях матері не обтинають дітям нігтів до 1-го року життя. Це його дуже зацікавило і він почав розпитувати матері за причиною того, але ніодна з них не хотіла йому цього вияснити. Врешті одна старушка зрадила йому, що довгі нігті потрібні немовляткові на випадок, якби воно вмерло, бо довгі нігті помагають йому на тім світі дістатись до раю!

Згаданий дослідник каже жартом, що від тоді як тільки зустріне людину з нігтями, яких від місяців не торкалися ножиці, то має охоту спитати, чи вона не вибирається часом до раю.

Китайські мандарини і новітні мандаринки.

Кожний мабуть читав у повістях чи оглядав на екрані давних китайських достойників, мандаринів, що обовязково мали нігті найменше на кілька цм. довгі. Такий мандарин плекав свої нігті перед цілими роками, бо нігті ростуть досить повільно, менш-більш 1 міліметр на тиждень, а нігті на пальцях ніг чотири рази повільніше. Чим вище стояв даний достойник у єрархії, тим довші нігті мусів мати. Щоби не ушкодити тих відзнак достойности, мандарини накладали на пальці спеціяльні футерали. Але в Китаю така мода вже давно минула, зате у нашому світі є багато осіб, для яких вершком елеґантности є довгі як кігті манікіровані нігті. Особливо багато жінок має такі уподобання. Надмірне вживання манікіру, де часто обтинають нашкірень, що покриває насаду нігтя знаряддями сумнівної чистоти, наражує багато з тих людей на прикрі наслідки, як нпр. скалічення та ропіння, що часто доводять до втрати так дбайливо плеканого нігтя, часом і пальця.

Таксамо дуже нездоровий є звичай обгризувати нігті, бо аматори такої „розваги" мають звичайно нігті не надзвичайно чисті, зате ввесь бруд переносять просто до уст. Тому таким людям слід опанувати свою звичку і не переносити міліонів бактерій з нечистих нігтів до уст.

—o—

Електричність і труп.

Людина керує мязами по своїй волі. На приказ волі корчиться той чи інший мяз виконуючи свою працю чи рух. Звичайно в кожному русі бере участь не один мяз, але ціла їх група. Мало людей має рідку здібність напинати окремі мязи по своїй волі. Належать тут головно добре виґімнастиковані силачі. У них видно, як під шкірою появляються і зникають тверді кульки стягнених мязів.

Мязи людського тіла можна примусити до корчів без участи людської волі, перепускаючи через них електричний струм. Звідсіль і походить відоме явище, що когось „вхопить" електричний струм: це буває як хтось необережно доторкнеться електричного проводу, то не може тоді того проводу відкинути, хоча відчуває біль. Діється це тому, що скорчені під впливом електричности мязи не піддаються його волі.

Таксамо реаґують на вплив електричного струму мязи свіжого трупа, який ще не задеревів. Під впливом подражнення електричним струмом труп починає порушати рукою, ногою, головою, отвирає та замикає уста, — що, розуміється, робить макабричне вражіння.

Сторінка без політики.

Признався добровільно до вбивства,

ЯКОГО НЕ БУЛО.

Кілька тижнів тому пропала в Льондоні одна молода дівчина, на прізвище Аліція Санд, яка працювала як помічниця господині в одній багатім домі. Одного дня Аліція Санд вийшла з віллі своїх хлібодавців і більше не вернулася.

Що сталося?

Ніхто не міг сказати нічого певного, куди поділася молода дівчина. Почали догадуватися, що — або її схопили торговці „живим товаром", або — вона впала жертвою якогось убивства. Коли минуло три дні — і молода дівчина не дала ніякого знаку життя — власник віллі повідомив поліцію. „Скотленд Ярд" почав розшуки, але без ніякого успіху.

Агенти Скотленд Ярду вже від першої хвилини почали підозрівати, що її таки вбито. І справді — далеко за Льондоном знайшли під кущем при дорозі якийсь жіночий капелюх і трохи дальше рукавички.

Згублена рукавичка.

Щодо капелюха не було певности, зате щодо рукавички — то господині дому зізнала, що вона зовсім певно належала до молодої і гарної дівчини.

Одначе поліція стояла перед загадкою, бо не найшла нещасної. Та ось одного дня — бахнула неякабудь сензація: до поліції зголосився один молодий вояк і признався, що це він убив Аліцію Санд вистрілом з револьверу. Як причину він подав, що кілька разів він освідчався молодій дівчині, але вона рішуче відкидала його освідчини.

Врешті одного дня, доведений до розпуки, він пішов близько віллі, де жила його дівчина, і підглянувши, як вона вийшла з хати — напав її на дорозі і хотів ужити супроти неї сили. Дівчина боронилася, а він — скажений від гніву і пристрасти — застрілив її, а тіло закопав.

Арештований плутається в зізнаннях.

Очевидно, вояка арештували. Він називався Діксон. Поліція трохи дивувалася, що Діксон поводиться спокійно, але знала з практики, що таке трапляється часто у злочинців.

На запит поліції, де він закопав тіло своєї жертви — Діксон почав плутатися. І взагалі він не вмів пояснити багато подробиць убивства.

Несподіванка!

Та ось кілька днів після арештування Діксона зявилася несподівано на поліції — сама Аліція Санд! Була здорова і весела!

Що сталося?

Вона оповіла цілу пригоду: вона вже від довшого часу кохалася з одним торговельним агентом і саме критичного дня вона умовилася без відома своїх хлібодавців — взяти з ним шлюб. Вона пішла до кравецького маґазину, одяглася й обоє поїхали на шлюб. Безпосередньо по шлюбі обоє виїхали в пошлюбну подорож до Франції.

І ось у Франції щаслива „молода" вичитала в часописах, що її, мовляв убили — і що більш — арештували вбивника. Вона негайно сіла на корабель і приїхала до Льондону.

Що ж на те Діксон?

Спровадили Діксона. Цей щойно тепер признався, що він навіть на очі не бачив ніколи Аліції Санд і що все видумав від початку до кінця.

Чому? Ось чому: його полк відходив до Палестини. А Діксон страшно не хотів там їхати. І ось він придумав плян: вичитав у газеті про таємниче вбивство Аліції Санд і хотів з цієї обставини скористати. Думає собі: признаюся до вбивства, мене трохи потримають, полк вийде, а тоді я вияснюю справу — і мене таки залишать в Англії.

Так і зробив. Але з того маленькою ріжницею, що таки мусить відсидіти кілька літ у вязниці. Йому грозить 2—5 літ за дезерцію (бо так окреслила військова влада його вчинок), і відтак його наженуть з армії.

Ціла міська рада у вязниці.

Радні міської ради в англійськім місті Нешефорд пережили недавно не конче приємну ніч. В міській салі відбувалося засідання громадської ради, яке протягнулося до пізної ночі. Міський дверник, який сидів при вході, перетомлений цілоденною службою так важко перейнявся нарадами, що навіть не стямився, як заснув щасливим, здоровим сном утомленої людини. Коли ж він згодом пробудився і почув в салі панує повна тиша, переконаний, що радні порозходилися вже домів, замкнув спокійно вході двері до салі на ключ та пішов далі до хати докінчувати перерваний сон.

Та батьки міста зовсім не розійшлися ще були домів, але робили якісь обчислення (не виключене, що дехто теж передрімався) і у хвилині вільній від дискусії на салі настала справді повна тиша. А що все має свій кінець, то й засіданню міської ради, хоч яке воно було ділове, прийшов край і всі радні зі замітною полекшою та навіть очевидною втіхою повставали зі своїх місць, щоб піти домів на добре заслужений відпочинок. Можна собі уявити спершу їх счудування, відтак збентеження, опісля схвилювання та обурення, коли вони застали двері замкнені й коли на їх оклики ніхто не відповідав. Дехто з радних почав пояснювати собі цілу халепу, що мабуть у місті вибухла революція і що їх увязнили.

Коли вистукування у двері нічого не помагало й коли виявилося, що двері й замки були солідної англійської роботи, рад-нерад повідчиняли панове радні вікна наостіж і счинили такий крик, що розбудили не лиш безталанного дверника, але й добру половину міста. Заспані мешканці позбігалися з усіх боків у нічних одягах під ратуш і серед загального сміху звільнили бідолах — радних.

Коли предсідник клюбу парубків жениться.

Одним із найбільших англійських клюбів та притім найдивогляднiших — це „клюб парубків". Членом того клюбу може стати лиш той, хто є „принципіяльним та витревалим парубком" та той що відкидає від себе всяку думку про подружжя.

Цей клюб повстав ще всередині XVIII. ст. і від тієї пори вважають його справжнім осідком ненависти до жінок. Предсідника цього клюбу вважали жінки завжди найбільшим своїм ворогом.

Два місяці тому один зі старих членів клюбу заявив збентежений, що хоче женитися. Ця заява викликала справжню бурю серед членів. Предсідник клюбу Люї Кавфман пустив у рух усі пружини, щоб лиш розбити подружжя. Це теж йому і вдалося. „Блудний син" зірвав зі своєю судженою, покаявся і вернувся знову між членів клюбу.

Ця подія, що про неї богато писали англійські часописи, викликала величезне вражіння серед жіночого населення Англії. Кавфмана засипали листами й назвали не лише завзятим ворогом жінок, але й ворогом людства взагалі. Жінки насміхалися з нього, кпили собі, грозили пімстою... Одна молода льондонка написала до завзятого предсідника клюбу парубків такого листа:

„Бажаю, щоб вас постигла найгірша кара, на яку ви лиш заслуговуєте! Щоби ви полюбили жінку і зрадили той проклятий клюб, якому ви головуєте".

Бажання, чи пророцтво молодої льондонки сповнилося. 57-літній Люї Кавфман, найзавзятіший зпоміж завзятих, залюбився несподівано на старости літ у міс Кетлін Льовтер Мор — і жениться з нею. Коли про те лиш довідалися члени клюбу із 1000 членів, більше як половина зголосила негайно своє виступлення. А з тієї половини найменше половина поженитьcя.

ХТО НЕ ПЛАТИТЬ ПОДАТКІВ, ТОЙ ДІСТАНЕ БУКИ.

Еспанський уряд береться гостро до своїх податкових неплатників та післяплатників. Для мужчин визначили як кару примусові роботи, підчас яких засуджені мусітимуть працювати так довго, аж доки не відроблять залеглих податків. Жінки, які не платять правильно своїх податків підпадають карі... буків.

Еспанська адміністраційна влада має — як кажуть — листу з 2000 прізвищ поганих та впертих податкових платників і від 1. вересня (від того дня буде обовязувати новий розпорядок) всі неплатники особливо жінки відчують, дослівно, на власній шкірі, що погано задиратися зі скарбовим урядом.

Чи воно багато поможе — теж питання. Багато людей напевне буде воліти відробити, або дістати, ніж платити готові гроші.

—о—

ТРАГІЧНИЙ ДВОБІЙ ДІТЕЙ.

На Мадярщині сильно поширені двобої. Діти доволі часто мають змогу почути, як старші говорять про двобої. Недавно теж розігралася в місті Сомбателі драма, що зродилася на цьому ґрунті.

Два 9-літні хлопчики бавилися у двобій. Один узброївся дитячим пістолем, другий узяв батьків бровнінґ.

Бровнінґ був набитий і за першим стрілом малий двобійник убив на смерть свого товариша.

ВЕСЕЛЕ

ЗУБ ЗА ЗУБ.

Славний професор анатомії в Мінхені Рідінґер заки ще почав студіювати, був фризієром. Одного разу підчас лекції анатомії він хотів висварити одного студента, тому що той мав тупе операційне приладдя. Озлоблений студент хотів дошкулити професорові й хочав оправдуватися, що не знається на острені, бо ніколи не був фризієром.

— Очевидно — відповів професор. — Бо якби ви були фризієром, то напевне були б остали на все!

БАТЬКО ВОЛЬТЕРА.

Славний французький різьбар Гудон (17.. — 1828) вибрався одного разу до театру, як то кажуть — „на шварц".

— З якої причини хочете ввійти без білету до театру? — питає його білетер.

У відповідь Гудон показує з гордістю погруддя Вольтера, що прикрашувало театральне фоє й каже:

— Цього чоловіка я видав на світ!

— А то знаменито! — відповідає білетер — Для батька Вольтера все вступ вільний до театру!

Скромний.

Він: Хотів би я вічно цілувати твої стопи!

Вона: Не будь плазуном; людина сягає вище!

У дентиста.

— Хто найдовше жде? — питає з усміхом дентист, відчинивши двері ординаційної кімнати.

— Думаю, що я — відізвався кравець. — Я доставив пану докторові убрання рік тому.

Уміє купувати.

Перекупка: Чого хочеш, малий?

6-літній Івась: Прошу мені дати меду на горнятко за 50 сот.

Перекупка наливши меду: А де твої гроші?

Івась: У горнятку на дні!

Зміна червоного уряду в Барсельоні.

Реконструкція уряду премієра Неґріна обняла лиш дві теки, а саме уступив лиш міністр праці Айгаде і міністр без теки Іругхо. Новим міністром праці став Моакс Реґас, який належить до зединеної соціялістичної партії Каталонії. Новий міністр без теки Томас Більбао Госпіталент належить до еспанської соціялістичної партії. Востаннє виконував він уряд еспанського консуля в Перпіньян.

Після реконструкції уряду проголосили комунікат, в якому уряд стверджує знову, що шанує права автономічних округ та висловлює радість із приводу участи в уряді катальонців та басків.

В ЦІЛІЙ ЕСПАНІЇ БЕЗ ЗМІН.

Авас повідомляє, що полуднева армія ґен. Кейпо де Ллянo далі очищувала у вівторок пояс Парох Сапіляя. Середуща армія залишилася далі на своїх становищах. На фронті Ебро не було ніякої діяльности піхоти. На інших фронтах майже зовсім спокійно.

Комунікат головної кватири ґен. Франко подає, що національні війська перевели нагальний наступ на фронті Теруелю, на відтинку Альбарасін. Майже цілий правий беріг ріки Тахо опинився в національних руках. На фронті Естрамадури нац. війська далі пішли вперед у горах Чіменеа на відтинку Валь де Каваллерос. Ворожий наступ на відтинку Кавеца дель Бує відбили. Національні летуни бомбардували в ночі на 15. ц. м. військові обєкти Валенсії, Барсельони й Аліканте, та в понеділок барсельонську пристань, магазини бензини в Бадальона і пристань Іляхойоса.

Смерть провідника словаків.

У вівторок, 16. ц. м. вечором, помер у Братиславі на обосторонне запалення легенів довголітній пробудник словацького народу та невтомний борець за самоуправу Словаччини о. Андрій Глінка.

Покійник, уроджений в 1864. р. як селянська дитина, з трудом та серед недостач покінчив ґімназію та духовну семінарію. У 1889. р. був висвячений, а в кілька літ потім став парохом Ружомберка, з яким звязане його ціле душпастирське життя. На арену політичного життя покійник виступив у 1896. р. і від того часу, повних 40 років, історія національного й політичного відродження Словаччини звязана з іменем покійника. В 1905. році дав він почин до заснування Словацької Людової Партії. Діяльність цієї партії та її провідника, о. Глінки, що йшла в напрямі національного пробудження затурканого довгим мадярським пануванням словацького народу, накликала на голову покійника гострі репресії. Мадярські можновладці не зжахнулися навіть перед кровавою масакрою: в 1906. р., у часі словацьких зборів у місточку Чернові кинулись мадярські жандарми силою розганяти учасників. Протести зібраних були сумне живо — 8 вбитих словаків. О. Глінку зміцця арештували як головного бунтаря і засудили на 33 місяці до вязниці у Сеґедині.

Одначе цим не покінчилась справа для Глінки; мадярська по духові й переконанням церковна єрархія припинила його у виконуванні душпастирських обовязків. Завдяки шумові, що піднесли з цього приводу славянські політичні кола і наслідком успішної пропаганди американських словаків, словацька мартирольоґія стала голосною в Европі, а імя о. Глінки широко відоме. Сам о. Глінка, вийшовши з тюрми, поїхав до Риму й досяг привернення йому прав пароха. За час світової війни стояв о. Глінка під поліційним доглядом і строгою цензурою мадярської адміністрації; точка політичної акції словаків переноситься поза межі краю, і головними речниками її стають американські словаки.

Щойно після війни й після розпаду наддунайської монархії, словаки дістають можливість леґальної праці в самому краю. 19. грудня 1919. р. збираються у містечку Жіліні словацькі діячі на великий конгрес; проводить йому о. Глінка. Відновили на тому конгресі Словацьку Людову Партію та її пресовий орган „Словак" і обміркували новостворене положення словацького народу. У звязку з т. зв. пітсбурським договором конгрес ставить на чергу дня здійснення самоуправи Словаччини. Таке домагання підносить о. Глінка також у своїй першій промові в чеськім соймі в січні 1919. р. Розлам серед словаків на сторонників о. Глінки — автономістів і сторонників праського централізму заохочує уряд Чехословаччини проходити байдуже над настирливими словацькими вимогами у справі самоуправи. Словацька Людова Партія порішила вислати о. Глінку до Парижа, добиватись справедливости для словаків перед Мировою Конференцією. О. Глінка виїздить майже потайки, а дорога його на Париж повела через Варшаву. Тут стрінувся він з тодішнім начальником держави марш. Пілсудським і дістав не тільки пашпорт на виїзд до Парижа, але й маршруту для дальшої словацької акції за автономією. У Франції Глінці не повезло: на інтервенцію чехословацького уряду мусів він покинути Париж і вернувся до краю, де був зараз заарештований.

Праським урядовим колам діяльність о. Глінки сильно пішла на нерви. Вони зробили спробу притягти словаків до співпраці в уряді, обіцюючи одночасно, що небавком наступить також здійснення самоуправи в Словаччині. Але співучасть двох членів Словацької Людової Партії у праському уряді скоро скінчилася. О. Глінка відкликав обох членів з уряду, виступив з урядової коаліції і повів ще завзятішу кам-

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 21.

РОМАН ДОЛЖИЦЬКИЙ. 2

ОЛЕНКА.

Та годі. „Він десь тепер нову примірює гардеробу на завтрішні освідчини, а вона таки пошукає тієї стяжки, може десь на дні куфра лежить. Оленка ледви дібралася до дна, стільки „всього" у куфрі було, але стяжки так і не знайшла. На дні куфра лежало розгорнене простирало, вишиване краєвими галицькими узорами. Відгорнула простирало, а там повно старих листів. Оленку взяла охота „переглянути" мамине листування. Вона досі з ніким іще не листувалася, за винятком батька-матері, тому радо прочитає, якто колись її батько писав до мами.

Сіла на край куфра і читала лист за листом. Загалом листи не були цікаві. Її батько не грішив красномовністю, а з листів було видно, що кожного листа важко йому було склеїти. Та попався їй до рук великий лист, із зовсім іншим почерком. В Оленки затіпалося серце. Отже ще хтось інший крім тата писав до мами?!

Живо побігла по ньому очима. Так. Це писав до її мами, „до панни Ольги", якийсь незнаний Оленці пан і перестерігав її, щоб „не занапащувала своєї долі становищем їмості". Бо, „крім дітей, курок, качок і гусок світа божого не будете бачити".

Хвилину Оленка наче задубіла. Ще живіше забилося їй серце стиснене, неначе у кліщах. Опісля кинула з рук листа і як була в старій вишиваній сорочці та корсетику, вибігла до кухні, стримуючи сльози. Імосць мама розсілася серед кухні на дзиґлику і годує стадо крикливих качок замішкою з картопель і муки. Донечку їй тяжко було допитатися „чого дивна плаче", та коли почула, що її донечка скорше за цигана вийде, ніж за теольоґа, — ні слова докору їй не сказала.

Так присло „перше Оленчине щастя", наче банька миляна на сонці. Оленка відчула, як у неї всередині щось „дзенькнуло", як за шкільних часів на ратуші годинник.

*

Дівочі сльози бувають різні. Раз купив би за них дорогий самоцвіт, такі вони щирі та теплі. Те знову буває... Але Оленка не знає інших сліз, крім гарячих, із дна самого серця добутих.

Може її давні товаришки, ті, що вчили її ловити щастя, вміли плакати інакше, але її вони навчили вірити у своє щастя. Не її вина в тому, що її одурили. Ось стара Феня вже довго не показується на попівстві, щоб її потішити рожевим чіпчиком. Не показується на попівстві від того дня, як панич Стефко поїхав із гарбузом. Вона залишилася на ніч і дерла піря. Не передбачила стара, що дівчині за одним щастям друге може всміхнутися.

А було це так: У червні вернувся до села молодий інжинір-арґоном Михайло Гладкий, що пять літ не показувався в село, пропадаючи на лекціях. Батько його ледви дихав на своєму господарстві і йому в голові не містилося навіть вчити сина.

А син таки добився свого і оце вернувся в село „скінченим паном". Оленка знала Михайла Гладкого ще як була в народній школі. Тоді, хоч був він ґімназистом, був у неї „Михасем", або так „Сясем". Опісля вони розсталися і пять років не бачили одне одного. Тепер їй було цікаво побачити того Михася, що мав титул інжиніра, ну, й відповідну до титулу поваґу. Михайло Гладкий мало за пять років змінився. Був, як раніше, скромний і любив, як його кликали Михасем, а не „паном інжиніром".

Проходили вакації. Дружба між Оленкою і Гладким затіснялася. Оленка була весела і їй здавалося, що ще ніколи з ніким так свобідно й легко не розмовляла, як з Михайлом. Раз на проході вони розговорилися на добре. Тоді вона зняла з пальця перстень своєї мами та вложила його на руку Михайлові.

— Поносіть ви трохи, мені вже знудився — сказала вона з усмішкою на лиці.

— А щож я вам на руку вложу, коли я не маю ніякого?

— Чи справді не маєте? А ваші батьки то без перстенів заручувалися?

— Вони то взагалі не заручувалися. Але, в мене є небіжки-мами перстень. Звичайний, доморобний. Купила його в циганів. Він мабуть мідяний, чи з якогось іншого металю. Не те, що ваш, шляхотний.

— Хай буде якийнебудь.

— Панно Оленко, але тямте, що це перстень моєї мами. Він, хоч мідяний, дорожчий мені за найдорожчі. Я не хотів би, щоб ви його часом...

— Алеж, пане Михайле, що ви говорите! — І вона його чимдуж потягла до старого „Гладія" по мідяний перстень.

*

Плив час. Увечір мав прийти Михайло. Він уже за кілька днів відїде. Оленка відчинила широко вікна, сперла лікті на варцаби, взяла голову в долоні й дивиться в білий вечір.

Думала... Який чудовий вечір! І світ який! А чогож її навчили в школі інакший бачити світ, ніж він у дійсности? Чому цей книжковий, цей інтернатський світ такий далекий від того дійсного, що за вікном? Учителі вчили її писати про цей світ шкільні задачі. То всі вони пильно берегли, щоб у ці задачі, крім граматики і диспозиції не вкрався часом відрух людського серця, що пристрасно когось кохає, за кимось гине. Такі були вчителі.

Тепер вона написалаб їм єдину справді добру задачу. Її напевно викинулиб з інтернату, та вона того не злякалася б. Тепер вона пізнала світ, такий, як він є. І людей, таких, що пристрасно ненавидять і жагуче люблять. Бо тепер вона сама любить. Хоч пізно, та всеж вона відчула любов. Вона любить подвійно...

(Докінчення буде).

пацію за автономією Словаччини, яка тревае безперестанно до нині.

Покійник відходить зі світу, здається, якраз напередодні здійснення автономічних змагань словаків і у хвилині, коли перебудова чехо-словацької републики є актуальним питанням дня.

Відношення покійника і його партії до українців, що їх влучено до території Словаччини, було, на жаль, таке саме як словацьких централістів і йшло в напрямі пословачення українців Пряшівщини. З того приводу між словаками-глінківцями й українцями Закарпаття ніколи не було ближчих і тепліших взаємин. Скільки і чи причинився до цього невідрадного українсько-словацького недовірливого сусідства також покійник, — годі обговорювати над свіжою могилою. Удекорований ордером відродженої Польщі сходить він зі світа одними оплакуваний, другими ненавиджений, але всіми шанований як патріот свого народу, як неустрашний борець і як людина великого гарту і завзяття.

Мировий заклик Гуля.

ВАШИНГТОН. Державний секретар Гуль виголосив у вівторок промову, яку передавало радіо, в якій знову звернувся із закликом до світа, щоб при регуляції міжнародніх взаємин стосувати наладнані вже правила. Міжнародня торговля може розвиватися — говорив Гуль — тільки тоді, коли буде приверненйй мир і коли спори будуть поладнувати мириим шляхом, та коли всі кривди усунуть без пристрасти. Ніхто не може мати права грозити силою. Ніхто не повинен дозволювати собі вмішуватися до внутрішних справ інших держав, або виконувати збройні наїзди. Злучені Держави не моглиб тоді надалі залишатися байдужніми глядачами напрямків суперечних із законами, таких, що намагаються занепокоїти міжнародне життя й таких, що легковажать фінансові зобовязання. Добробут Злучених Держав був би загрожений якби в інших державах панувала вбогість, голод та занепад. Злучені Держави привитали би мирну співпрацю з іншими народами для привернення миру, безпеки й добробуту на світі

З церковно-православних справ.

ЮВИЛЕЙНІ ТОРЖЕСТВА У ВАРШАВІ.

Ювилейні торжества з нагоди 950-ліття хрещення Руси-України мала відсвяткувати ціла Православна Церква у Польщі. З незалежних причин, на Холмщині, Підляшші та Поліссі святкування того великого ювилею не відбулося або мало характер тихих церковних відправ.

У Варшаві відбулася в неділю 31-го липня ц. р. в митрополичому Соборі величава Служба Божа з участю митроп. Діонисія. Святочну проповідь виголосив найстарший мітрат о. протопресвитер Теодорович.

МЕМОРАНДУМ СОБОРУ ПРАВОСЛАВНИХ ЄПИСКОПІВ.

Як ми вже своєчасно інформували, Надзвичайний Собор Православних Єпископів, що відбувся 16-го липня ц. р. (посланіє якого цензура сконфіскувала) склав текст спеціяльного меморандум для голови держави.

Як повідомляє православне „Слово", примірники того меморандума вручив в понеділок 1-го серпня ц. р. п. **Рошицький**, секретар Священного Синоду (за окремим благословенням митрополита Діонисія) в цивільній канцелярії президента Мосціцького в Головному Інспектораті Збройних Сил (на імя марш. Сьміглого-Ридза) та в Президії Ради Міністрів (на імя премієра Складковського). „Меморандум Святого і Священного Собору Єпископів Святої Автокефальної Церкви у Польщі" має дату 16-го липня і торкається справи — подаємо за „Словом" — розвалення православних святинь на Холмщині.

КОНФІСКАТИ.

В останніх тижнях варшавська цензура сконфіскувала: велику передову „Слова" з 7-го ц. м. п. з. „Що буде завтра", українську брошурку на турковицьке свято п. з. „Христос у Холмщині" та відоме вже сьогодні широко „Посланіє" Собору Православних Єпископів. Цікаво, що конфіската цього ост. прийшла щойно в кілька днів після експедиції друку. На Холмщині — як довідуємося — перевели конфіскату „Посланія" по православних приходствах повітові комісарі поліції. Останнє, наполовину сконфісковане, число „Слова" приносить м. ін. передрук статті „Діла" п. з. „Де починаються незайві обєкти" та текст промови українських галицьких парляментаристів в обороні Православної Церкви.

ЩО КАЖЕ ПОЛЬСЬКА ІНТЕЛІГЕНЦІЯ НА ХОЛМЩИНІ.

Українське громадянство знає вже зі сторінок „Діла" про джентельменський жест посла д-ра **Клюковського** в обороні розвалюваної церкви — памятника старовинної культури в Щебрешині, чи дідича **Чекановського** з Дяконова, що з власної ініціятиви шукав рятунку для православної церкви в його селі, яку розбирали.

Тепер маємо нагоду зареєструвати ще більше таких фактів:

Оце, як довідуємося, поляк **сенатор Лехніцький** з Серебрища к. Холму, відомий діяч Озону інтервеніював у місцевого старости Абрагамовича з метою стримати розбірку церков у повіті, а польські поміщиці **Пйотровські** з Верховини та Жданного хочуть власним коштом відбудувати знищену — як відомо з 2-ої інтерпеляції посла Барана — церковцю в селі **Сільці**, де діялися чуда.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Вівторок, 21 (9) серпня 1888.

ЦАРСЬКІ МАНЕВРИ.

„У присутности царя почалися дня 18-го ц. м. в околиці Петербурга великі маневри, в яких взяли участь 66 баталіонів піхоти, 46 шкадронів кавалерії і 150 гармат. Підчас цих маневрів вживають полевого телеграфу, полевої почти, пекарень та відділу колесників".

СМЕРТЬ О. ГРИГОРІЯ ШАШКЕВИЧА.

„О. Григорій Шашкевич, архипресвитер і настоятель собора клироса, генеральний вікарій і офіціял, совітник і референт єпископської консисторії, настоятель пресвитеріяльного дому, почесний крилошанин львівської архиєпархії, предсідник комісії, що завідує єпархіяльним фондом вдів і сиріт, б. міністерський совітник, почесний громадянин міста Коломиї, б. посол з менших посілостей перемиської округи до сойму, помер в суботу 18 серпня в год. 5-ій пополудні в Перемишлі. Покійний родився в 1809 р., рукоположений 1831 р., іменований крилошанином 1865 р."

НАРАДА У ПРЕЗИДЕНТА МОСЬЦІЦЬКОГО.

У президента Мосьціцького, що вернув з відпочинку зза кордону і перебуває тепер у Спалі, відбулася нарада, в якій у присутности маршала Сьміглого-Ридза взяли участь прем. Складковський та віцепремієр Квятковський. Преса здогадується, що нарада торкалася справ виборів, буджетового прелімінаря і хліборобсько-господарського положення.

—o—

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЯ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру містимо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ВИРІВНАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Шан. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки з місячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок ... даємо точним передплатникам щомісяця одну прегарну і вартісну книжку величини 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла" ... Бібліотеку „Діла" складає за рік ... томів.

— З якнайкращих шкірок футро — ... і виконує у нас тільки Юліян Глушко... рік оснув. 1928 — Львів, пл. Капітульна ... пов., телефон 254-46.

— Записати — запамятати і купувати ... ративна крамниця „ФАРБОКРАМ" ... при вул. Собіського 7, продає фарби, ... покости, олії і всякі артикули, потрібні в ... машнім господарстві. Ввесь зиск на ... „Рідної Школи".

— Живець „Черче". З днем 20. серпня ... читься літний сезон у Черчі і починається 3-ий, останній. Користайте з догідних ... лікування — знижених цін на купелі і ... го утримання.

— Лікар Володимир Лазорко вернув ... ординує як досі у внутрішніх недугах ... вул. Мучна 10. (бічна Личаківської) ...

— До відома робітників. Гр.-кат. ... ний Уряд Приходу Преображення ... подає до відома, що о. Всевол...

✝

Федь Чорний

український політичний вязень з Голого Равського

помер 15. серпня 1938 року в 24 році життя, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, по перевезенні до Загального Шпиталя — на запалення олегочної.

Похорони відбудуться в четвер, 18. серпня ц. р. в год. 16-ій з каплиці Анатомії при вул. Пекарській ч. 52 на Янівський цвинтар.

До участи в похоронах просять Свояків, Друзів і Знайомих

Родина і Друзі.

душпастир українського робітництва повернувся з відпочинку і з днем 19. серпня ц. р. зачинає знову відправляти богослуження і голосити проповіди що неділі і що свята в год. 12. вполудне у храмі св. Спаса — як минулого року. Парохіяльний Уряд запрошує на ці „двана цятки" усіх робітників-українців, щоб ще численніше ніж минулого року — горнулися до Церкви. В справах духових порад приймає о. Капелян у понеділки, середи і пятниці від год. 13—20 у своєму мешканні при вул. Пасічній 2.

— **Ніодна українська приватна школа у Львові не зліквідована.** Повідомляємо, що на терені м. Львова ведуть підозрілі і невідповідальні за свої вчинки людці, неукраїнської народности, аґітацію за вписуванням дітей до неукраїнських шкіл, причому послуговуються неправдивим аргументом, що раз ту, то знову іншу школу „Р. Ш." зліквідовано та дають батькам до підпису відповідні заяви. По засягненні інформацій з компетентного джерела Канцелярією Народньої Орґанізації м. Львова стверджуємо, що не зайшла ніяка зміна в сітці шкіл „Р. Ш." у Львові. Взиваємо наших членів (нок) протидіяти цій шкідливій діяльности та повести акцію за вписом дітей до українських шкіл у Львові. — Президія Народньої Орґанізації м. Львова.

— **Популярний поїзд до Славська.** Делеґатура ліґи для підмоги туристиці орґанізує в неділю 21-го серпня ц. р. проґульку популярним поїздом зі Львова до Славська. Відїзд зі Львова 21-го серпня в год. 6,40, поворот зі Славська 21-го серпня в год. 20,03. Кошти проїзду в обі сторони 6,36 зол. Контрольні карти їзди можна купити в білетовій касі П. К. П. у Львові при вул. Красіцьких 5 і в бюрах подорожі.

— **Розшуки за джерелами води для Ярослава.** Ярослав шукає тепер джерел, відкіля моглиб водопроводи доставляти воду містові. Під Полинами натрапили на великі водні джерела, що моглиб покрити третину запотребування. Однак ця вода має велику домішку манґану і заліза так, що її треба було б очищувати окремими фільтрами.

— **Хмаролім знищив залізничий шлях.** У вівторок 16. ц. м. пополудні перейшла над повітами ряшівським, ланцутським і переворським сильна буря з громами і зливним дощем. В наслідок хмаролому виступили з берегів потоки і ріки. Вода з ріки Вислок підмила залізничий шлях між Ланьцутом і Роґужном. Тому особові й товарові поїзди зі Львова до Кракова їдуть окружною дорогою на Розвадів і Дембіцу або на Хирів—Ясло. Таким чином подорож до Кракова продовжено на три години. Вчорашній львівський поїзд приїхав до Кракова щойно в год. 3-ій рано.

— **Страшне знищення від буревію і громів.** Згідно зі статистичними даними над новгородським воєвідством лютували кількакратно сильні бурі з градом і громами та заподіяли в кільканадцятьох місцевостях величезні спустошення. Від громів вибухло 75 пожеж і 17 осіб втратило життя.

— **Самогубство 18-літньої дівчини.** В поліційних арештах при вул. Сапіги намагалась позбавитись 18-літня Текля Горняк, яку арештувала поліція під закидом крадіжи годинника. Крім того Горняківна ликнула шпильку від волосся. Її відвезли до шпиталю.

— **Страйк при будові фабрики „Цьмелюф".** При будові фабрики „Цьмелюф" у Богухвалі вибух страйк. Застрайкувало 50 звичайних робітників, які домагалися підвишки платні з 30 сот. до 50 сот. за годину. Управа будови готова підвищити платні так, що страйк мабуть швидко скінчиться.

— **Самохід упав до ріки.** Недалеко містечка Вишгород упав до ріки вантажний самохід при переїзді через міст над Взурою. Самохід переломив бар'єри і впав до води з висоти 10-ох метрів. Шофер Голембйовський помер, його помічник Новак важко ранений. Самохід видобули з води, але свині, що їх віз самохід полушились на дні ріки.

— **Конгрес „Пакс Романа".** Від 22 до 30. серпня ц. р. відбудеться XVII. конгрес „Пакс Романа" в Югославії в Рогашка Слятіна від 22 до 26 серпня, у Блед від 26 до 29 і в Люблянї 30. серпня. На цей конгрес вибирається, як і минулими роками, українська делеґація.

— **Поворот турків.** Турецька преса пише, що цього року вернеться до Туреччини 17 тисяч еміґрантів турків, з того 12 тисяч з Румунії і 5 тисяч з Болгарії, згодом прийме теж з Югославії. Як відомо Туреччина виселила всі свої меншости, як греків, вірмен та інших.

— **Напад бджіл на двох селян та чотири коні.** Під Сепенрад у Вестфалії напав рій бджіл на двох селян і чотири коні, що тягнули молотілку. Бджоли покусали так страшно свої жертви, що коні згинули негайно, а селяни борються зі смертю у шпиталі.

— **Втеча 7-ох слонів з цирку.** З цирку „Буліон" в Голяндії втікло сім слонів і понищили по дорозі багато підміських городів. За містом слоні попадали до старих фортифікаційних ровів, з яких їх відвели назад до цирку.

— **Варварський напад на поїзд з робітниками.** Влада веде енерґійне слідство у справі нападу на поїзд з робітниками в Мексику, підчас якого згинуло з рук напасників 26 робітників. Відділи війська шукають за ватагою бандитів, які по вбивстві робітників вистрілами з револьверів покалічили ще свої жертви штилетами. Деяким залізничникам дарували життя, але вирвали їм язики. Слідство виявило, що провідник бандитів Льорес мав спис своїх жертв.

— **„Небезпека" перед жидівськими еміґрантами.** Від березня до липня ц. р. в Міляно внесло прохання на побут в Італії 580 жидів з Австрії, 572-ох жидів з Німеччини і 410 жидів з Польщі. Італійська преса подає згадану вістку п. н.: „небезпека".

— **Низьких ростом не приймають до війська.** Офіційний комунікат каже, що внаслідок поправи італійської раси підскочив теж пересічний ріст молодих мужчин в Італії. Тому влада підвищила мінімум росту для кандидатів до військових шкіл піхоти, кавалерії, артилерії і штабів до 1,65 м., а межу росту в формаціях карабінерів зі 1,70 до 1,75 м. Італійська преса пише, що це наслідок 16-літньої дбайливости уряду про фізичну поправу італійс:кої раси.

— **Полк. Ліндберґ летить до Москви.** Полк. Ліндберґ відлетить разом з дружиною на своїй авіонетці з Варшави до Москви. Польсько-совітську границю перелетить над Столпцями.

— **Нова жертва невловного опира.** Американська поліція викрила на полях недалеко Клівленду покраяне тіло жінки. Поліція переконана, що це вже 11-та жертва одного і того самого злочинця, який доконує вбивств від кількох років.

— **Будова каналу Одра—Дунай—Лаба.** Хоч політичні відносини між Прагою і Берліном дуже напружені, чеські господарські кола далі слідкують за всіми зусиллями у справі будови каналу Одра—Дунай—Лаба. Чеські господарські кола домагаються приспішення підготовних праць і мобілізації фінансових засобів, щоби приступити до самих робіт при будові каналу. Створення на території Чехословаччини водного шляху, що получив би систему водних доріг західної і плудневої Европи, що є найдогіднішим і найдешевшим транзитом для експорту західної Европи, головно Німеччини на полудне і схід, дасть Чехословаччині дуже важний атут у господарських взаєминах з Німеччиною, бо уможливить пристосувати репресії на випадок якихнебудь транспортових перешкод для чеського експорту. Чеська преса з вдоволенням подає факт, що краєвий уряд у Брні вставив до прелімінаря буджету на 1939 р. мілїон корон на підготовні праці при будові каналу. Це вже третя поважна підмога на будову каналу Одра—Дунай—Лаба.

— **Розшуки по цілій Франції за літником.** Французька влада безпеки шукає по цілій Франції за мешканцем Парижа Месажером, який перед кількома днями виїхав на вакації не черезбачуючи, що йому загрожує важка недуга або навіть смерть. Месажера покусав перед кількома днями пес, як опісля виявилося скажений. Повідомлено негайно париську поліцію, що Месажер зголосився до інституту Пастера і піддався щіпленню проти скаженини. Тимчасом Месажер виїхав з Парижа на відпочинок не залишивши нікому своєї адреси. Тому преса помістила вістки на передових місцях, з покликом, щоби явився в Парижі.

— **Шукають за найгрізнішим бандитом.** У прикордонних місцевостях Мексику і Злучених Держав влада веде слідство, щоб устійнити, чи на згаданій території не живе потайки найбільший бандит останніх часів Сейс Пістоляс. Він має на своїй совісти понад 500 бандитських нападів і коло 20 вбивств. Хоч загально переконані, що Сейса Пістоляса застрілили ще в 1881 р., то і тепер розійшлася поголоска, що в дійсности бандит утік до Мексику, де тепер живе у стейті Сенора.

— **Пожежа складу муниції.** У вівторок у ночі вибухла пожежа у складі муніції в Мезе недалеко Дамаску. Вибухли великі кількости меліту, від якого згоріло чотири сусідні будинки. По півторагодинній ратунковій акції пожежу вгасили. Жертв у людях не було.

—o—

✝ Посмертні згадки.

ОЛЕНА З РАДЗИКЕВИЧІВ ГУНЬОВСЬКА.

В суботу 13. ц. м. померла у Ланівцях, борщівського повіту, дружина місцевого пароха Олена з Радзикевичів Гуньовська у 56 р. життя. Була це людина великого серця, зразкова жінка та матір. Ревні сльози односельчан, які масово взяли участь у величавих похоронах, свідчили найкраще про цю любов і пошану, яку дружина о. пароха здобула своїм примірним життям серед них. В. Ій П.

Спорт.

УКРАЇНА — ПОГОНЬ І Б.

Перший мистецький меч осінньої рунди гратиме Україна в неділю 21. ц. м. на грищі Чорних. Погонь із відомих уже причин відмовила свого грища з оба клюби зірвали зі собою усі зв'язки.

В год. 9. рано відбудеться на грищі Чорних стріча резерви України з резервою Погоні за мистецтво А-класи. В годині 11. відбудеться стріча Україна — Погонь І Б. Україна виступить до цих змагань уже зі Скоцелем II, який після контузії на метчу Львів — Лодзь уже видужав.

ЗОРЯ — СТШЕЛЕЦ (ПЕРЕМИШЛЯНИ).

Третій вирішний меч обох дружин визначено на неділю 21. ц. м. Покищо не відомо, де він відбудеться, бо обі дружини мають дістати в цій справі письменне повідомлення. Імовірно ця вирішна стріча відбудеться у Львові, або у Винниках.

Сподіємося, що Зоря виказже у вирішному метчі щонайбільше амбіції, завзяття та волю перемоги, щоб увійти до Б-класи. Віримо, що грачі Зорі зрозуміють вповні вагу завдання, що на них спочиває і виконають це завдання у 100 відсотках.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Четвер 18. 8. год. 8. „Втішаймось життям".

Пятниця 19. 8. год. 8. веч. „Люди на кризі".

Субота 20. 8. год. 8. „Люди на кризі"

Театр Ріжнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

БИТЬКІВ:

18. 8. Чесна Сузанна.
19. 8. Мазепа.
20. 8. Гетьман Полуботок.

ПОРОГИ:

21. 8. Маруся Богуславка.
22. 8. Пісня Бескиду.
23. 8. Гетьман Полуботок.

ПЕРЕГІНСЬКО:

24. 8. Бесталанна.
25. 8. Чесна Сузанна.
26. 8. Пісня Бескиду.
27. 8. Мазепа.
28. 8. Гетьман Полуботок.

Незадовго театр виставить голосну пєсу зі сучасного життя в большевії п. н. „Жінка з вулиці".

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави"; „Ніколи вічне".
АПОЛЬО: „Агентка Г. 21".
АТЛЯНТИК: „Сильні люди".
БАЛТИК: „Жінка на два тижні", „Романтичний міліонер".
ВАНДА: „Дівчата з Новоліпок", „Фредек ущасливлює світ".
ГРАЖИНА: „Жінки над пропастю".
ЕВРОПА: „Радість життя".
КАСІНО: „Ас Кер", „В пристані жде дівчина".
КОПЕРНИК: „Тигр із Ешнапуру", „Індійська гробниця".
МАРУСЕНЬКА: „Тигр із Ешнапуру" „Індійська гробниця".
МЕТРО: „Герої моря", „Від вівторка до четверга".
МІРАЖ: Нечинне.
МУЗА: „Перегони".
ПАЛЯС: „Тавро зради" на осн. Ст. Цвайга.
ПАКС: нечинне.
РАВ: „Після бурі" з Люізою Райнер.
РІЯЛЬТО: „Моя панна мама".
РОКСІ: „Весела тірка".
СВІТ: „Корабель невільників" та „Мистці глупоти Фліп і Фляп".
СТИЛЕВЕ: „Вередлива експедієнтка" та ревія Боруського.
ТОН: „Володар прерії" і додатки.
УТІХА: „Буйт залоги" та ревія.
ХИМЕРА: „Голос джунглів" із Гарі Пілем.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Зі Женеви до Ліону".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовид"
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Каїм і Син)
„Еспанія".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 18. серпня 1938.

6.45 Руханка. 7.00 Ранішній денник, 7.15 Орх. концерт, 8.00 Веселе добрийдень, пл., анекдоти, комунікати, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Музика з пл., госп. вістки, 14.15 Оркестральні плити, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Мої звірята, повість Старого Доктора для дітей, 15.30 Тайни Львова, повість із 1848 р., 15.45 Господарські вістки, 16.00 Октет із арфою, 16.40 Конкурсова гутірка П. Радія, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Скрипковий рецитал у супр. форт., 17.40 Читаємо Сенкевича, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 У римського лікаря, 18.10 Концерт хору, 18.30 Театр Уяви: „Що він із тим зробив" Руд. де Кордова (Англія), 19.00 Форт. твори Гайдна та Бетовена, 19.20, 21.00, 0.55 Актуальна гутірка, 19.30 Із країв Півдня, розр. концерт: орх., сол., у перерві мандрівнича анекдота, 20.45 Веч. денник, 21.10 Муз. мозаїка, спів, два форт., цитра, саксофон; 21.50, 22.00 Спорт, 22.05 „Гостинниця під львом" весела словно-муз. авд., 23.00 Ост. вістки, гутірка в нім. мові, 23.15 до 23.55 „Фігарове весілля" Бетовена з пл. (надає Варшава II).

Пятниця, 19. серпня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.15 Розр. орх., 8.00 Добрийдень наймолодшим, опов. Реймонта та пісеньки, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Музика з пл., госп. вістки, 14.15 Популярна музика з пл., у перерві з год. 14.30 Спортова гутірка, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.10 „Уявім собі" вес. авд. для жінок, 15.30 Гутірка з хорими, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Оперетова музика з пл., 16.45 Краса Поділля, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Пл. із поясненнями: Ігор Стравінський „Свято весни", 17.45 Програмова резерва, 17.55 Гальо! Позір! 18.00 Динамомашина, 18.10 Бетовен: Тріо ц-моль оп. 1. ч. 3. 18.45 Літер. новини, 19.00 Музика з пл., 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 На шлеську ноту, розр. концерт: сільська орх., сопран, бас, веселі анекдоти, форт., 20.45 Веч. денник, 21.00 Львівські пера: Корн. Балицендер: Вибрані вірші, 21.50 22.00 Спорт, 22.05 Живий концерт балкань, орх., конферансієр, 22.55 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Нові плити славних артистів (Варшава II).

Субота, 20. серпня 1938.

6.20 Музика з пл., 6.45 Руханка, 7.00 Ран. денник, 7.15 Орх. музика, 8.00 Кінчаємо тиждень, погідна авд., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Господарські вістки, музика з пл., 14.15 Музика з пл., 15.05 Господарські вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 „Про муринятко Самбо та чотирьох лакомих тигрів", для молодших дітей, 15.45 Госп. вістки, 16.00 Танковим кроком від Токаю до Балятону, словно-муз. авд., сальон. орх., солісти, конферансієр, 16.45 Гротескові забави, гутірка, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Новинки зі світа і новини з плит, 17.45 Виникнення тютюну, 17.55 Гальо! Спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Концерт солістів, форт., скрипка, 18.45 Поровін у „Книжці вбогих" І. Каспровича, поет. чвертьгодина, 19.00 Мадярські балади Золтана Кодалія у супр. форт., 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 14.30 Нар. капеля, 20.00 Про хмелінські дзвони, авд. для дітей, На відпусті, авд., 20.45 Веч. денник, 21.00 Гутірка зі слухачами радія, 21.10 „Фліс" оп. в одній дії Ст. Монюшка, 22.25, 22.35 Спортові вістки, 22.40 Танк. музика з пл., 23.00 Ост. вістки, 23.05 до 23.55 Танк. муз. з плит (Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 18. серпня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Орх. музика, 15.00 Нар. музика й танки, 17.00 Концерт солістів, 18.00 Розр. концерт, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 13.00 Орх. концерт, 17.25 Форт., 18.20, 19.00 Концерт мадяр. музики, 20.00, 21.00 „Баля-Бан" оп. Беркеля (фрагм.), 22.05 Джез. тріо, ВЕЖА АЙФЛЯ 20.00, 21.00, 22.00 „Пелей і Мелісанда" оп. Дебісія, ВІДЕНЬ 12.00, 13.15 Симф. орх., 16.00 Легка музика, 17.10 Розр. музика, 18.20 Солісти, 22.30 Легка й танк. музика, ДРОЯТВІЧ 20.00 21.00 „Тритравний капелюх" оп. Леслі-Сміта, КОШИЦІ 7.35, 14.10 18.45 Вістки, 18.15 Культ. огляд, Музика з пл., „Тестамент" опов, МІЛЯНО 17.15 Пісні на сопр. і барит., 19.30, 20.00 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.35 Скрипка, 22.20 Концерт хору, ОСЛЬО 18.25 Скрипка, ПРАГА 17.40 „Молодість" суїта Яначека на дуті інстр., 18.20 Сальон. квартет, 19.25 Співаймо всі разом, попурі, РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИГА 18.50 Лотиські нар. пісні, РИМ 17.15 Танк. муз., РИМ 19.30 Розр. музика 21.00, 22.00, 23.00 „Паріліна" оп. Масканія, СОФІЯ 18.30 Військ. муз., 19.30 Популярна музика, 20.00 Сопран, ШТРАСБУРГ 21.30, 22.00 „Ле Мет де Шепель" ком. оп. Пера.

Пятниця, 19. серпня 1938.

БЕРЛІН 12.00 15.30 18.00 Музика, 17.30 Соната Г-дур Бетовена, БІЛГОРОД 18.20 Нар. пісні, БЕРОМІНСТЕР 19.35 Пісні у вик. хору хлопців, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 17.00 Орх., 19.30 Свято мад. пісні, 21.25 22.00 Концерт орх., 22.50 Циг. музика, ВІДЕНЬ 16.00 17.10 Розр. концерт, 18.45 19.00 Весела літня авд., 20.10 Весела нар. авд., КОШИЦІ 7.35 14.10 18.45 Вістки, 18.00 „Бирюк" скеч, Концерт Ліди Поповичевої у супр. форт., МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 21.00 Пісеньки в супр. орх., 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт, опісля танк. музика, ОСЛЬО 18.20 Спів, ПРАГА 12.45 Сальон. музика, 18.20 „Свінг-Бенд" розр. і джез. музика, 21.30 Оп. мельодії Остерчіля, РАДІО ПАРІ 18.00 Концерт із ам. консерваторії з Фонтенеблью, 18.30 Форт., 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Театр Уяви: „Ль Абе Константген" драма Кремія і Де Курселя, 23.00 Концерт, РИМ 17.15 Джез. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00 Легка музика, 22.10 Комедія, СОФІЯ 19.25 20.00 „Паяци" оп. Леонкавала.

Субота, 20. серпня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Вок. авд., 18.0 Розр. муз., 19.45 Веч. гомін, 20.10 Концерт, 22.30 Легка й танк. музика, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 22.20 Розр. музика, БУДАПЕШТ 13.25 Оп. орх., 14.35 Легка музика, 18.20, 19.00 Циг. музика, 21.25 Мадяр. музика, ВІДЕНЬ 10.30 Розр. музика, 12.00, 13.15 Орх. концерт, 20.10, 21.00 З італ. опер, орх., сопран, тенор, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Спорт. актуалії, Трансмісія з Ужгороду: Катаєв: Дорога цвітів, драма, МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 20.30 Камеральна музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Паріліна" оп. Масканія, ОСЛЬО 20.00, 21.00, 22.00 „Гофманові казки" оп. Офенбаха, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 20.35 Концерт фільг. орх., 21.25 Серенада ес-дур Двожака на смичк., РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 20.30, 21.00 Театр Уяви, 21.10 Кабарет, 22.05 Концерт симф. музики, РИМ 17.15 Скрипка, 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Ля Чіта Роза" оп. Раподата, СОФІЯ 18.00 Легка музика, 18.45 Вальси, 19.00 Популярна музика, 19.45, 20.00 Форт. рецитал В. Бурката.

БІРЖА.

Львів, 17. серпня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·62 89·15 Доляри американські 5.30·50, 5·28·00 Доляри канад. 5·29·00—5.26·50. Фльорени гол. 290·59.—288·85. Франки фр. 14·54—14·44, Франки швайцарські 122·00—121·20 Фунти англ. 25·97—25·81, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 15·80—15·35 Кор. дан. 115·90—115·15 Кор. норв. 130·53—129·55. Корони шв. 133·94—132.95 Ліри італ. 23·65—22·95, Марки фінлян. 11·48—11·25, Марки нім. 70·00 — 72·00, Тель Авів 25·95—25·45 Марки нім. срібні 99·00 — 96·00

Акції.

Банк Польський 125·00 Цукор. 39·50 Вугіль 35·25, Лільпоп 93·50. Моджеїв 16·00, Островець 69·00, Стараховичі, 41·75 Габербуш 55·25.

Папери

4 і пів проц. внутр. 67·00, 67.15 3 інв 1 сн. 82·88, серія непот. 3 поз. інв. 2 сн 81·75 серія непот. 5. конверс. 68·50 прем дол. 42·65 4 консол. 67·00

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 17. серпня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·85 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·90 зол.
молоко . . . . . 15—16 сот.
яйця (копа) . . . . 3·70 зол.

Тенденція на масло знижкова, на молоко та яйця слаба.

ОПОВІСТКА.

Замість вінків на могилу Ніни Майстер, доночки-одиначки Панства Зіни Шепель і Фридриха Майстра у Варшаві зложили 20.— зол. на Рідну Школу **Іван Чепелюк і Степан Білий.** За цей дар щиро дякує Головна Управа Р. Ш.

КУПНО — ПРОДАЖ

УКРАЇНСЬКЕ бюро посередництва — купна „ТРАНСАКЦІЯ", Львів, ДЛУГОША ОДИН, ріг Миколая — поручає у великім виборі, в ріжних цінах у місті як теж і на передмістях камениці, віллі, доми, парцелі під корисними умовинами. Інформації безплатні. Багато подяк і поручень. Бюро працює цілий день, без перерви. 1622 8-10

СТАНЦІЇ

ШУКАЮ приміщення для 12-літнього сина, близько школи Шашкевича або Грінченка, при інтелігентній родині, де був би теж хлопець з VI. класи вселюдної школи. Зголошення до 20. серпня слати до Адміністрації під „Учитель". 1649 1-1

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

АДВОКАТСЬКИЙ аплікант вправний, змінить патрона. Листи з умовами винагороди до Адмін. для „Магістра". 1650 1-1

РІЖНІ

ТРИВКУ ондуляцію гарно і старанно заграничним тетивом виконує Шевц Брама Андріолія (Ринок 29). 1292 7-10

ГОДИННИКИ стінні, кишеневі, на руку направляє прецизійно і найдешевше фірма: „ЧАСОМІР", Львів, Личаківська 4. 1620 4

ПЕРЕРІБКА ковдер з зол. РОМАНІВНА Городецьких ч. 4 (біля Ринку). 1665 1-4

СІДЛОВІ англійські мило, свіжий транспорт — ВАЛІХЕВИЧ — сідляр, Львів Шайнохи 2. 1666 5-10

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

ЛІКАР
спеціяліст недуг уха, носа і горла
Ілярій Федейко
ВЕРНУВСЯ
і ординує від 10—12 і 3—5 у Львові при вул. ЗЕМЯЛКОВСЬКОГО ч. 2. І пов.
Телефон 297-62 (бічна площі св. Юра) 1664 1

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.